

**Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta**

uz podršku

unicef
za svako dijete

**u suradnji sa resornim
ministarstvima u BiH**

**VLADA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**
FEDERALNO MINISTARSTVO
RADA I SOCIJALNE POLITIKE

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno Ministarstvo zdravlja

Министарство здравља и
социјалне заштите
Републике Српске

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Vlada Brčko distrikta BiH
Odjel za obrazovanje

**Narativni izvještaj za period 1.7.-30.9.2026. Narativni
izvještaj za period juli–septembar 2026. godine
Treća specijalizirana obuka „Krizne intervencije u
zajednici“ Bazični nivo**

BHIDAPA, Emerika Bluma 9A Sarajevo, septembar 2026. godine
Izvještaj pripremila: dr. sc. Mirela Badurina

Sadržaj

POGLAVLJE 1	3
<i>Uvod i opravdanost obuke</i>	3
Značaj psiholoških kriznih intervencija u zajednici	4
Institucionalni i multidisciplinarni odgovor	5
Kontekst i potrebe u Bosni i Hercegovini	5
POGLAVLJE 2	8
<i>Projektne faze i kontinuitet programa</i>	8
Faza I - Istraživanje i utvrđivanje potreba	8
Međufaza - Nacionalni dijalog i zajedničke preporuke	9
Faza II - Jačanje kapaciteta sistema	9
POGLAVLJE 3	12
<i>Metodologija treće specijalizirane obuke</i>	12
Voditeljice obuke	13
UNICEF konsultantice i uvodna obraćanja	13
<i>Struktura i trajanje obuke</i>	16
Prvi dan - razumijevanje kriznih događaja i profesionalnih reakcija	16
Drugi dan - postupci podrške odraslima i djeci	17
Treći dan - rad s djecom i roditeljima i iskustva kriznih intervencija u zajednici	17
Potvrde i stručni resursi	18
Nastavak programa	19
POGLAVLJE 5	20
<i>Ciljna grupa i teritorijalna zastupljenost</i>	20
Multidisciplinarni sastav kao osnova timskog odgovora	23
POGLAVLJE 6	28
<i>Metode rada</i>	28
Strukturirana stručna izlaganja	28
Iskustvene radionice i demonstracije postupaka	29
Razmjena iskustava i profesionalna refleksija	29
POGLAVLJE 7	32
<i>Tematski okvir obuke</i>	32
Razumijevanje kriznih događaja i njihovih posljedica	32
Organiziranje psihološke krizne intervencije	32
Mjere opreza i princip „Ne nanijeti štetu“	34
Slojevit sistem podrške (MZPSP - MHPSS)	34

POGLAVLJE 8	36
<i>Evaluacija - opšta procjena obuke</i>	36
Korisnost stečenih znanja i vještina	36
Ispunjenost očekivanja	37
Ukupna ocjena obuke	37
Značaj multidisciplinarnih i međusektorskih edukacija	38
Svrha, ciljevi i profesionalne potrebe	39
POGLAVLJE 9	40
<i>Evaluacija sadržaja obuke</i>	40
POGLAVLJE 10	46
<i>Evaluacija rada voditeljica obuke</i>	46
POGLAVLJE 11	49
<i>Ključni rezultati i obuhvat</i>	49
<i>Izazovi i odgovori projekta</i>	53
Promjene u sastavu grupe	53
POGLAVLJE 12	55
<i>Preporuke i narednjaci</i>	55
	59
<i>Zaključak i ključne poruke</i>	59
Ključne poruke	60
POGLAVLJE 14	61
<i>Zahvale</i>	61
POGLAVLJE 15	63
Izvori	63
<i>Dodatak 1. Pregled informativno-edukativnih materijala uručenih učesnicama i učesnicima</i>	64

Projekat „Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“ finansira Evropska unija, a implementira UNICEF u Bosni i Hercegovini u partnerstvu s BHIDAPA-om. Sadržaj ovog izvještaja isključiva je odgovornost BHIDAPA-e i ne odražava nužno stavove Evropske unije ni UNICEF-a.

Uvod i opravdanost obuke

Mentalno zdravlje i psihosocijalno blagostanje djece i mladih povezani su sa sigurnošću odnosa i okruženja u kojima odrastaju. Kada školu, ustanovu ili lokalnu zajednicu pogodi iznenadan i uznemirujući događaj, posljedice mogu istovremeno uticati na djecu, roditelje i staratelje, zaposlenike i druge članove zajednice.

Krizni događaji nisu ograničeni na prirodne nepogode i katastrofe. Oni mogu uključivati iznenadnu smrt djeteta ili odrasle osobe, gubitak člana školske zajednice, suicid, saobraćajnu ili drugu nesreću, nasilje, ozbiljnu povredu, požar, nestanak osobe ili drugi događaj koji narušava osjećaj sigurnosti i prevazilazi uobičajene kapacitete škole, ustanove ili lokalne zajednice.

U takvim okolnostima podrška ne može biti odgovornost samo jednog stručnjaka niti se može svesti na pojedinačni razgovor s djetetom ili porodicom. Potreban je pravovremen, koordiniran i stručno utemeljen odgovor institucija i službi, uz jasno definirane uloge i odgovornosti članova multidisciplinarnog tima.

Takav odgovor treba biti usmjeren na sigurnost, dostojanstvo, prava i najbolji interes svakog djeteta. Istovremeno treba osigurati pravovremeno pružanje

provjerenih i uzrastu prilagođenih informacija, smanjiti rizik od dodatne štete te omogućiti prepoznavanje djece i odraslih kojima je potrebna dodatna podrška.

Značaj psiholoških kriznih intervencija u zajednici

Psihološka krizna intervencija predstavlja organiziran, strukturiran i vremenski osjetljiv odgovor na događaj koji je ozbiljno narušio osjećaj sigurnosti i uobičajeno funkcioniranje škole, ustanove ili lokalne zajednice.

Njena svrha nije provođenje dugotrajne psihoterapije neposredno nakon kriznog događaja. Krizna intervencija prvenstveno obuhvata:

- prikupljanje provjerenih informacija i procjenu potreba;
- ponovno uspostavljanje osjećaja sigurnosti;
- pružanje jasnih i uzrastu prilagođenih informacija;
- podršku emocionalnoj stabilizaciji pogođenih osoba;
- jačanje postojećih izvora podrške u porodici, školi i zajednici;
- sprečavanje dodatnog izlaganja djece i odraslih šteti;
- podršku zaposlenicima ustanove;
- praćenje reakcija i potreba nakon neposredne intervencije;
- pravovremeno upućivanje osoba kojima je potrebna ciljana ili specijalizirana stručna podrška.

Krizne intervencije zasnivaju se na procjeni potreba jer svim pogođenim osobama nije potreban isti oblik niti isti intenzitet podrške. Većini djece i odraslih potrebni su sigurnost, jasne informacije, stabilna dnevna struktura i podrška osoba kojima vjeruju. Određenom broju osoba može biti potrebna ciljana grupna ili individualna podrška, dok je manjem broju potrebno omogućiti procjenu i pristup specijaliziranim uslugama mentalnog zdravlja.

Oblik, intenzitet i trajanje podrške zato se određuju na osnovu potreba pogođenih osoba i konteksta u kojem se događaj desio, a ne samo na osnovu vrste kriznog događaja.

Institucionalni i multidisciplinarni odgovor

Kvalitetna krizna intervencija zahtijeva povezivanje nadležnih institucija, jasno definirane odgovornosti i koordinirano djelovanje multidisciplinarnog tima.

U saradnji s rukovodstvom i stručnim službama škole ili druge ustanove, tim:

- prikuplja provjerene informacije o događaju;
- procjenjuje ko je direktno i indirektno pogođen;
- utvrđuje potrebe djece, roditelja i zaposlenika;
- procjenjuje postojeće resurse i moguće rizike;
- izrađuje plan intervencije;
- usklađuje komunikaciju unutar ustanove i prema roditeljima;
- provodi odgovarajuće grupne i individualne postupke;
- povezuje ustanovu s nadležnim službama;
- prati potrebe pogođenih osoba;
- osigurava upućivanje na dodatne usluge kada je to potrebno.

U zavisnosti od prirode i obima događaja, odgovor može zahtijevati saradnju sistema socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva i mentalnog zdravlja, kao i civilne zaštite, policije i drugih relevantnih službi. Povezivanje ovih sistema omogućava sagledavanje potreba iz različitih stručnih perspektiva i smanjuje rizik od nepovezanih, preklapajućih ili neodgovarajućih postupaka.

Dolazak stručnog tima u školu ili ustanovu treba biti unaprijed dogovoren, koordiniran i prilagođen procijenjenim potrebama. Sve aktivnosti potrebno je provoditi uz poštivanje povjerljivosti, razvojnih potreba djece, institucionalnog i kulturnog konteksta te principa „Ne nanijeti štetu“.

Kontekst i potrebe u Bosni i Hercegovini

Odgovor na krizne događaje u Bosni i Hercegovini odvija se u složenom institucionalnom okruženju, koje karakteriziraju podijeljene nadležnosti, neujednačene procedure i ograničena dostupnost posebno obučanih timova.

Stručnjaci iz sistema socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva i drugih službi mogu se susresti sa situacijama u kojima krizni događaj istovremeno pogodi veći broj djece

i odraslih te privremeno nadmaši postojeće kapacitete škole, ustanove ili lokalne zajednice.

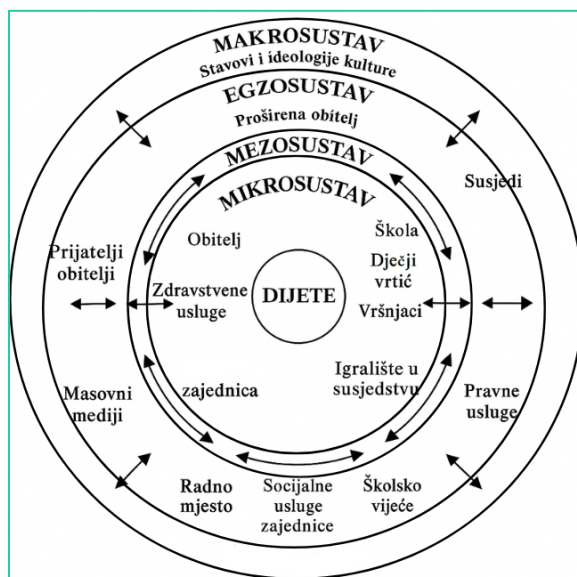
U takvim okolnostima individualna stručnost i angažman pojedinih profesionalaca nisu dovoljni. Potrebni su jasno definirani putevi aktiviranja podrške, institucionalno podržani multidisciplinarni timovi, dogovorene profesionalne uloge i odgovornosti, koordinacija nadležnih sektora, zajednički standardi sigurnog i etički odgovornog postupanja te dostupni informativni i praktični materijali.

Treća specijalizirana obuka „Krizne intervencije u zajednici“ razvijena je kao odgovor na potrebu za jačanjem praktičnih kompetencija stručnjaka i institucionalnih kapaciteta za planiranje, organiziranje i provođenje koordiniranih kriznih intervencija.

U okviru projekta „Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“, ovo je prva specijalizirana obuka usmjerena na pripremu stručnjaka za koordinirano djelovanje nakon kriznog događaja koji pogodi školu, ustanovu ili lokalnu zajednicu.

Ekološka perspektiva pomaže razumijevanju da krizni događaj ne utiče samo na pojedino dijete nego i na njegove odnose s porodicom, školom, vršnjacima, ustanovama i širom zajednicom. Zbog toga odgovor na krizni događaj treba obuhvatiti povezivanje različitih nivoa podrške i relevantnih sistema.

Napomena: Izrazi koji se u izvještaju koriste u muškom gramatičkom rodu odnose se jednako na osobe ženskog i muškog spola.

Slika 1. Bronfenbrennerov ekološki model razvoja djeteta

Projektne faze i kontinuitet programa

Projekat „[Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta](#)“ strukturiran je kroz dvije glavne projektne faze, uz međufazu koja je omogućila povezivanje istraživačkih nalaza s aktivnostima usmjerenim na jačanje kapaciteta sistema mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške djeci, mladima i porodicama.

Projektne aktivnosti razvijane su postepeno: od prikupljanja podataka i prepoznavanja potreba djece, mladih i stručnjaka, preko zajedničkog razmatranja nalaza i definiranja preporuka, do razvoja specijaliziranih obuka namijenjenih stručnjacima iz različitih institucija i sektora.

Faza I - Istraživanje i utvrđivanje potreba

Prva faza projekta, realizirana od jula do oktobra 2025. godine, bila je usmjerena na istraživanje potreba djece, mladih i profesionalaca te definiranje zajedničkog koncepta zaštite mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške.

Prikupljeno je ukupno 466 upitnika, od kojih su 462 bila validna. U istraživanju su učestvovali 182 djece i mladih te 280 profesionalaca iz različitih sistema i dijelova Bosne i Hercegovine.

Nalazi su ukazali na potrebu za:

- unapređenjem stručnih kompetencija;
- većom dostupnošću podrške;
- jasnijim povezivanjem institucija;
- snažnijom međusektorskom saradnjom;
- razvojem zajedničkog profesionalnog jezika;
- koordiniranim odgovorom obrazovnog, zdravstvenog i sistema socijalne

zaštite na potrebe djece i mladih.

Međufaza - Nacionalni dijalog i zajedničke preporuke

Međufaza projekta obuhvatila je [konferenciju na nivou Bosne i Hercegovine „Misli na dijete“](#) sa međunarodnim učešćem, održanu 18. decembra 2025. godine u Sarajevu. Na konferenciji su učestvovala 83 predstavnika institucija, stručnih službi, organizacija i drugih relevantnih aktera.

Konferencija je omogućila predstavljanje i zajedničko razmatranje istraživačkih nalaza, razmjenu iskustava između sektora i oblikovanje preporuka za daljnji razvoj sistema mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške djeci, mladima i porodicama.

Istraživački nalazi i preporuke učesnika konferencije korišteni su kao osnova za planiranje narednih projektnih aktivnosti i razvoj specijaliziranih programa jačanja kapaciteta.

Faza II - Jačanje kapaciteta sistema

Druga faza projekta usmjerena je na jačanje znanja, vještina i kapaciteta stručnjaka i institucija za pravovremeno, sigurno i koordinirano pružanje podrške djeci, mladima i porodicama.

Program specijaliziranih obuka razvijen je kao povezana cjelina u kojoj se sadržaji postepeno nadograđuju.

Prva specijalizirana obuka *„Podrška djeci i mladima tokom i nakon krize“* bila je usmjerena na razumijevanje potreba djece i mladih, zaštitnih odnosa i odgovarajućih oblika podrške tokom i nakon kriznih okolnosti.

Druga specijalizirana obuka *„Trauma-informirani i razvojno osjetljivi pristupi“* produbila je razumijevanje uticaja stresnih i potencijalno traumatskih iskustava na razvoj, ponašanje i funkcioniranje djece te osnažila stručnjake za sigurniji i razvojno primjeren rad.

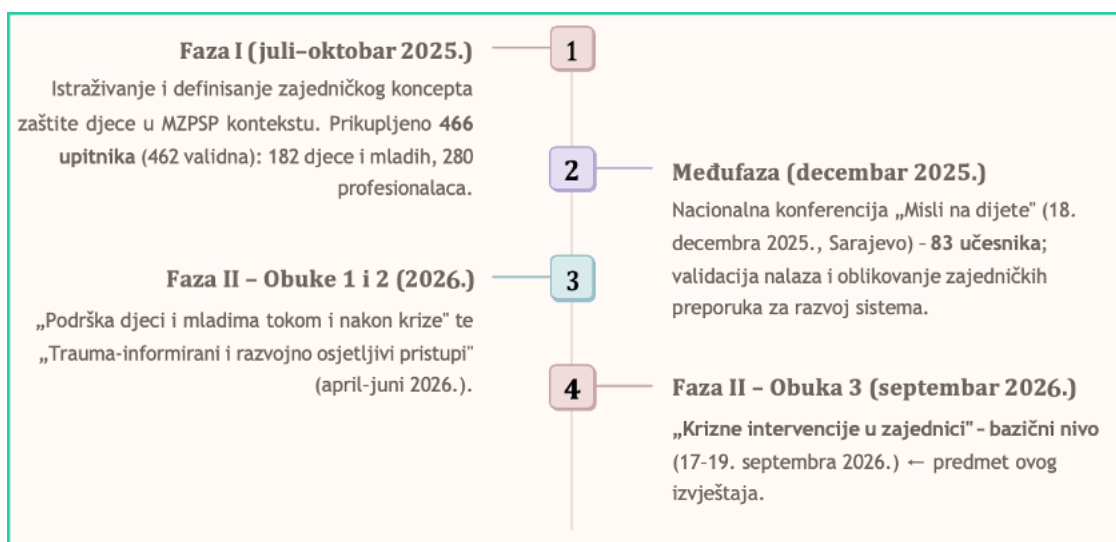
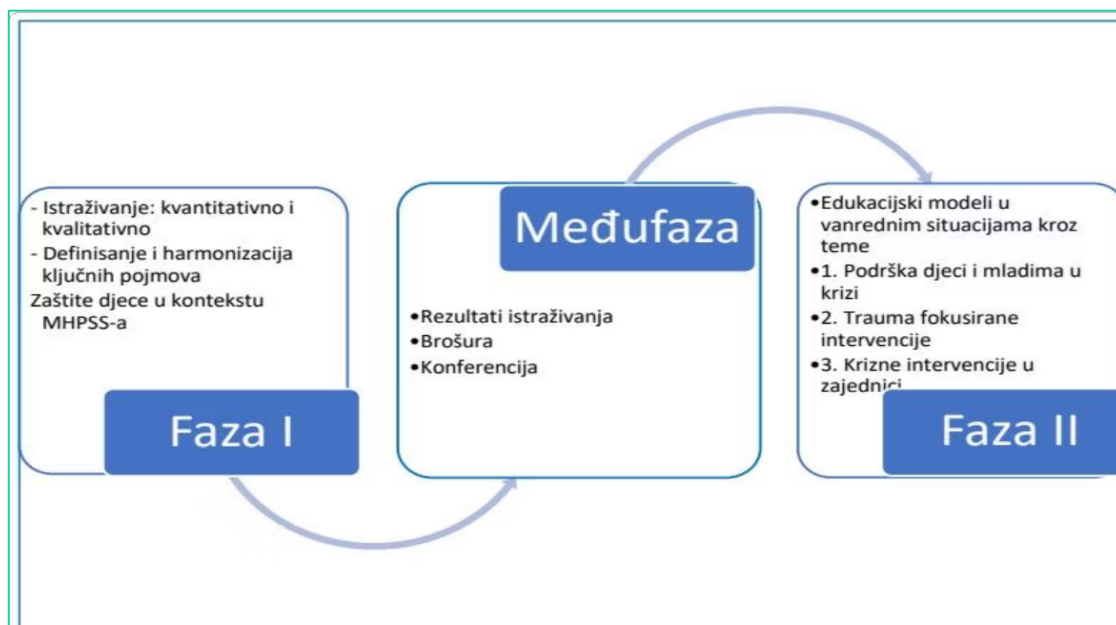
Treća specijalizirana obuka „*Krizne intervencije u zajednici*“ predstavlja sljedeći, operativni korak programa. Fokus je usmjeren na organiziranje odgovora sistema nakon konkretnog kriznog događaja te na pripremu stručnjaka za koordinirano djelovanje u okviru multidisciplinarnih timova.

Za razliku od prethodnih obuka, koje su prvenstveno razvijale razumijevanje potreba djeteta i trauma-informiranih pristupa, treća obuka usmjerena je na postupanje kada se krizni događaj već desio i kada je potrebno organizirati podršku cijeloj školi, ustanovi ili lokalnoj zajednici.

Obuka obuhvata odgovor nakon iznenadne smrti i drugih gubitaka, suicida, saobraćajnih i drugih nesreća, nasilja, ozbiljnih povreda, požara, prirodnih nepogoda i drugih događaja koji mogu narušiti osjećaj sigurnosti i uobičajeno funkcioniranje zajednice.

Bazični nivo treće specijalizirane obuke „*Krizne intervencije u zajednici*“ realiziran je od 17. do 19. septembra 2026. godine. Program se nastavlja naprednim nivoom obuke u dvije manje grupe, planiranim za oktobar i novembar 2026. godine, nakon čega slijedi refleksivna supervizija i podrška primjeni stečenih znanja u ustanovama i lokalnim zajednicama.

Ovakav slijed omogućava povezivanje istraživačkih nalaza, stručnog učenja, praktičnog uvježbavanja i institucionalne primjene. Program je usmjeren ne samo na razvoj individualnih kompetencija učesnica i učesnika nego i na jačanje kapaciteta institucija za koordinirano djelovanje nakon kriznih događaja.

Grafikon 1. Projektne faze i kontinuitet programa

POGLAVLJE 3

Metodologija treće specijalizirane obuke

Treća specijalizirana obuka „Krizne intervencije u zajednici“ realizirana je od 17. do 19. septembra 2026. godine u prostoru Mozaik Startup Sarajevo.

Bazični nivo koncipiran je kao intenzivan program u trajanju od 23 sata. Program je objedinio stručno utemeljena izlaganja, praktične demonstracije, iskustvene vježbe, rad u malim grupama, razmatranje kriznih situacija i profesionalnu refleksiju.

Metodologija je bila prilagođena osnovnom cilju programa - pripremi stručnjakinja i stručnjaka za koordinirano djelovanje nakon kriznog događaja koji pogodi školu, ustanovu ili lokalnu zajednicu.

Posebna pažnja posvećena je:

- razumijevanju uloga i odgovornosti različitih institucija;
- procjeni potreba djece, roditelja, zaposlenika i drugih pogođenih osoba;
- planiranju i organiziranju krizne intervencije;

- postupcima podrške odraslima, djeci i roditeljima;
- profesionalnim granicama i mjerama opreza;
- praćenju potreba nakon neposredne intervencije;
- upućivanju na dodatne usluge kada je to potrebno.

Iskustveni način rada omogućio je učesnicama i učesnicima da sadržaje povežu sa situacijama iz vlastite profesionalne prakse, razmijene iskustva iz različitih ustanova i administrativnih područja te razvijaju zajedničko razumijevanje sigurnog, koordiniranog i razvojno primjerenog odgovora na krizne događaje.

Voditeljice obuke

Obuku su vodile prof. dr. sc. Lidija Arambašić i doc. dr. sc. Bruna Profaca, stručnjakinje s dugogodišnjim iskustvom u području psiholoških kriznih intervencija, stresa, traume, gubitka i tugovanja te rada s djecom, mladima, roditeljima, profesionalcima i ustanovama pogođenim kriznim događajima.

Prof. dr. sc. Lidija Arambašić učesnicama i učesnicima prenijela je stručno i praktično iskustvo u planiranju, organiziranju i provođenju psiholoških kriznih intervencija u zajednici. Poseban doprinos odnosio se na razumijevanje kriznog događaja, krize kao psihičkog stanja, faza intervencije, procjene potreba i organizacije rada tima.

Dr. sc. Bruna Profaca doprinijela je sadržajima usmjerenim na razvojno primjerene reakcije djece i mladih nakon kriznog događaja, komunikaciju s djecom i roditeljima te praktične postupke podrške u odgojno-obrazovnom i porodičnom okruženju.

Zajedničko vođenje omogućilo je povezivanje organizacijskih, institucionalnih, psiholoških i razvojnih aspekata kriznih intervencija. Sadržaji su predstavljeni kroz kombinaciju stručnih izlaganja, primjera iz prakse, demonstracija i neposrednog uvježbavanja postupaka.

UNICEF konsultantice i uvodna obraćanja

Na početku obuke učesnicama i učesnicima obratile su se Elvira Leka, konsultantica UNICEF-a za socijalnu i dječiju zaštitu angažirana u Federalnom ministarstvu rada i

socijalne politike, i Nataša Jelača, konsultantica UNICEF-a u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske.

U uvodnim obraćanjima istaknut je značaj institucionalne podrške i saradnje nadležnih ministarstava u jačanju kapaciteta sistema za pravovremen i koordiniran odgovor na krizne događaje. Naglašena je i potreba povezivanja stručnjaka i institucija iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine radi razvoja zajedničkog razumijevanja kriznih intervencija i pripreme za multidisciplinarno djelovanje.

U ime BHIDAPA-e, dr. sc. Mirela Badurina zahvalila je UNICEF-u u Bosni i Hercegovini, nadležnim ministarstvima, voditeljicama obuke i svim učesnicama i učesnicima na saradnji i profesionalnom angažmanu. Istaknula je da pravovremen i stručno utemeljen odgovor na krizne događaje zahtijeva povezivanje institucija i sektora, jasno razumijevanje profesionalnih uloga i odgovornosti te zajedničko djelovanje usmjereno na prava, sigurnost, dostojanstvo i najbolji interes svakog djeteta.

Obuka je omogućila povezivanje stručnjakinja i stručnjaka iz različitih dijelova Bosne i Hercegovine i predstavlja početni korak u jačanju kapaciteta za razvoj institucionalno podržanih multidisciplinarnih timova za krizne intervencije u zajednici.

Napomena: Fotografije su korištene u skladu s pribavljenim saglasnostima, pravilima zaštite ličnih podataka i komunikacijskim standardima projekta.

Struktura i trajanje obuke

Bazični nivo obuke „Krizne intervencije u zajednici“ realiziran je kao intenzivan program u trajanju od 23 sata, tokom tri dana, od 17. do 19. septembra 2026. godine.

Program je strukturiran tako da učesnice i učesnike postupno vodi od razumijevanja stresnih i traumatskih događaja i njihovih posljedica, preko upoznavanja s organizacijom psiholoških kriznih intervencija, do demonstracije i praktičnog razmatranja postupaka rada s odraslima, djecom i roditeljima.

Prvi dan - razumijevanje kriznih događaja i profesionalnih reakcija

Prvi dan obuke bio je usmjeren na razumijevanje stresnih i traumatskih događaja, njihovih mogućih posljedica i reakcija koje se mogu pojaviti kod pojedinaca, radnih kolektiva, ustanova i lokalnih zajednica

Obuhvaćene su sljedeće tematske cjeline:

- stresni i traumatski događaji i njihove posljedice;
- stresni i traumatski događaji u radnom okruženju i reakcije na njih;
- krizni događaji i psihološke krizne intervencije;
- iskustva učesnica i učesnika s kriznim događajima u profesionalnom okruženju.

Kroz radionice su učesnice i učesnici razmatrali vlastita profesionalna iskustva i različite načine na koje krizni događaji mogu uticati na pojedince, radne kolektive, ustanove i lokalne zajednice.

Posebna pažnja posvećena je razumijevanju da odgovor na krizni događaj zahtijeva procjenu potreba, jasno definirane profesionalne uloge i koordinirano djelovanje institucija i članova multidisciplinarnog tima.

Drugi dan - postupci podrške odraslima i djeci

Drugi dan bio je usmjeren na upoznavanje i praktično razmatranje postupka sažete psihološke integracije traume kao jednog od postupaka koji se, nakon procjene potreba i rizika, može koristiti u okviru psihološke krizne intervencije.

Program je obuhvatio:

- demonstraciju grupnog postupka sažete psihološke integracije traume s odraslima;
- predavanje o sažetoj psihološkoj integraciji traume;
- raspravu o demonstriranom grupnom postupku rada s odraslima;
- podršku djeci nakon kriznog događaja;
- demonstraciju postupka sažete psihološke integracije s djetetom;
- aktivnosti u okviru kriznih intervencija;
- mjere opreza pri planiranju i provođenju intervencije.

Demonstracije i prateće rasprave omogućile su učesnicama i učesnicima da sagledaju strukturu postupka, uloge stručnjaka, moguće reakcije pogođenih osoba te indikacije, ograničenja i mjere opreza važne za sigurno i etički odgovorno postupanje.

Sadržaji posvećeni djeci naglasili su potrebu prilagođavanja komunikacije i podrške uzrastu, razvojnom nivou, konkretnim potrebama djeteta i kontekstu u kojem se krizni događaj desio.

Treći dan - rad s djecom i roditeljima i iskustva kriznih intervencija u zajednici

Treći dan obuke bio je usmjeren na praktične postupke rada s djecom i roditeljima te na sagledavanje šireg institucionalnog i timskog okvira psiholoških kriznih intervencija.

Program je obuhvatio:

- demonstraciju grupnog postupka sažete psihološke integracije traume s djecom;
- raspravu o demonstriranom grupnom postupku rada s djecom;
- demonstraciju postupka sažete psihološke integracije traume s roditeljima kao dijela krizne intervencije;
- raspravu o demonstriranom postupku rada s roditeljima;

- iskustva Društva za psihološku pomoć u provođenju kriznih intervencija;
- upoznavanje s projektom KRIN;
- otvorena pitanja i razjašnjavanje profesionalnih i praktičnih nedoumica;
- evaluaciju i zaključivanje bazičnog nivoa obuke.

Rad s djecom i roditeljima predstavljen je kao dio šireg odgovora škole, ustanove i zajednice. Naglašeno je da podrška djetetu zahtijeva saradnju s roditeljima, zaposlenicima ustanove, stručnim službama i drugim relevantnim institucijama, kao i praćenje potreba nakon završetka neposredne intervencije.

Predstavljanje iskustava Društva za psihološku pomoć i projekta KRIN omogućilo je povezivanje sadržaja obuke s praktičnim iskustvima razvoja, organiziranja i provođenja psiholoških kriznih intervencija u zajednici.

Potvrde i stručni resursi

Po završetku bazičnog nivoa učesnicama i učesnicima uručene su potvrde o uspješno završenom programu u trajanju od 23 sata.

Svaka učesnica i učesnik dobili su primjerak knjige prof. dr. sc. Lidiје Arambašić „*Psihološka prva pomoć nakon kriznih događaja: vodič kroz psihološke krizne intervencije u zajednici*“. Knjiga predstavlja stručni resurs za nastavak učenja, pripremu intervencija i primjenu stečenih znanja u ustanovama i lokalnim zajednicama.

Učesnicima je uručen i informativno-edukativni paket s praktičnim materijalima namijenjenim:

- djeci predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta;
- mladima i učenicima srednjih škola;
- roditeljima i starateljima;
- odgajateljima;
- učiteljima i nastavnicima;
- drugim odraslim osobama pogođenim kriznim događajem;
- stručnim službama, ustanovama i timovima za krizne intervencije.

Materijali sadrže ciljnoj grupi prilagođene informacije o mogućim reakcijama nakon kriznog događaja, načinima pružanja podrške, okolnostima u kojima je potrebno

uključiti dodatnu stručnu pomoć te informacijama potrebnim prilikom pozivanja tima za krizne intervencije.

Time su učesnicama i učesnicima osigurani praktični resursi za rad sa školama, djecom, mladima, roditeljima, zaposlenicima ustanova i drugim osobama pogođenim kriznim događajem.

Nastavak programa

Nakon završenog bazičnog nivoa učesnice i učesnici raspoređeni su u dvije manje grupe za pohađanje naprednog dijela obuke.

Napredni nivo planiran je:

- za prvu grupu od 22. do 24. oktobra 2026. godine;
- za drugu grupu od 19. do 21. novembra 2026. godine.

Rad u manjim grupama omogućit će intenzivnije praktično učenje, detaljniju analizu složenih kriznih situacija, dodatno uvježbavanje postupaka i daljnje razvijanje kompetencija za koordinirano djelovanje u okviru multidisciplinarnih timova.

Nakon naprednog nivoa predviđena je refleksivna supervizija usmjerena na podršku sigurnoj primjeni stečenih znanja, razmatranje iskustava iz prakse, profesionalnu dobrobit stručnjaka i daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta za psihološke krizne intervencije.

23	5	3
Sati programa	Tematskih cjelina	Dana obuke
Intenzivni edukacijski sadržaj raspoređen u 3 dana	Od razumijevanja krize do konkretnih intervencija	17-19. septembra 2026., Sarajevo

Grafikon 2. Struktura i trajanje programske obuke

POGLAVLJE 5

Ciljna grupa i teritorijalna zastupljenost

Na bazičnom nivou obuke „Krizne intervencije u zajednici“ aktivno je učestvovalo ukupno 20 stručnjakinja i stručnjaka iz sistema socijalne zaštite i povezanih službi u Bosni i Hercegovini - 19 žena i jedan muškarac.

Projektnim dokumentom bilo je predviđeno učešće ukupno 25 osoba:

- 12 iz Federacije Bosne i Hercegovine;
- 10 iz Republike Srpske;
- 3 iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

U obuci je učestvovalo 20 od planiranih 25 osoba, čime je **ostvaren obuhvat od 80%**.

Prema administrativnim područjima, učestvovalo je:

- 8 od 12 planiranih učesnika iz Federacije Bosne i Hercegovine - 66,7%;
- svih 10 planiranih učesnika iz Republike Srpske - 100%;
- 2 od 3 planirana učesnika iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - 66,7%.

Iako planirani broj učesnika nije u potpunosti ostvaren, osigurano je učešće stručnjakinja i stručnjaka iz sva tri administrativna područja obuhvaćena projektom, kao i zastupljenost različitih profesionalnih profila unutar sistema socijalne zaštite i povezanih službi.

Federacija Bosne i Hercegovine - 8 učesnika

Iz Federacije Bosne i Hercegovine učestvovalo je ukupno osam stručnjakinja i stručnjaka:

- šest učesnika iz Kantona Sarajevo;
- jedan učesnik iz Bosansko-podrinjskog kantona;
- jedan učesnik iz Hercegbosanske županije.

Prema vrsti ustanove, šest učesnika dolazilo je iz centara za socijalni rad, a dvoje iz Porodičnog savjetovališta.

Profesionalnu strukturu učesnika iz Federacije Bosne i Hercegovine činili su:

- dva magistra socijalnog rada;
- dva socijalna radnika;
- tri psihologa;
- jedan pedagog.

Prvobitno je bilo planirano učešće 12 osoba iz Federacije Bosne i Hercegovine. Zbog sedam otkazivanja neposredno prije početka obuke bilo je potrebno u kratkom roku prilagoditi sastav grupe.

U saradnji s Elvirom Leka, konsultanticom UNICEF-a angažiranom u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, u program su uključeni dodatni predstavnici lokalnih službi socijalne zaštite, uključujući predstavnike službi s područja općina Stari Grad Sarajevo i Vogošća. Time je ublažen uticaj kasnih otkazivanja i omogućeno učešće osam stručnjakinja i stručnjaka iz Federacije Bosne i Hercegovine.

Republika Srpska - 10 učesnika

Iz Republike Srpske učestvovalo je svih 10 planiranih stručnjakinja i stručnjaka, čime je ostvaren obuhvat od **100% planiranog broja učesnika**.

Osam učesnika dolazilo je iz centara za socijalni rad iz:

- Banje Luke;
- Laktaša;
- Broda;
- Trebinja;
- Bijeljine;
- Petrova;
- Novog Grada;
- Prijedora.

Dvoje učesnika predstavljalo je Zavod za socijalnu zaštitu Republike Srpske.

Profesionalnu strukturu učesnika iz Republike Srpske činili su:

- četiri psihologa;
- pet socijalnih radnika;
- jedan defektolog.

Učešće predstavnika lokalnih centara za socijalni rad i Zavoda za socijalnu zaštitu Republike Srpske omogućilo je povezivanje iskustava neposrednog rada u lokalnim zajednicama s perspektivom ustanove koja ima značajnu ulogu u stručnom razvoju i unapređenju sistema socijalne zaštite.

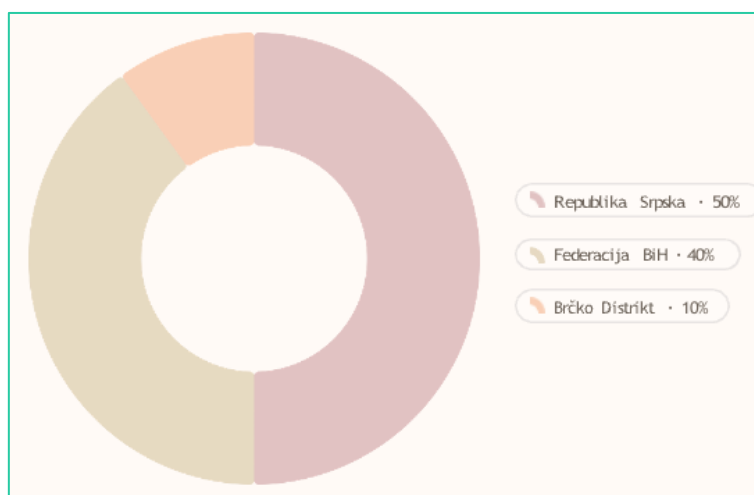
Brčko distrikt Bosne i Hercegovine - 2 učesnika

Iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine učestvovala su dvije od tri planirane osobe:

- jedna psihologinja;
- jedan socijalni radnik.

Oba učesnika dolazila su iz Pododjeljenja za socijalnu zaštitu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Jedna prijavljena osoba nije učestvovala u bazičnom nivou obuke. Ostvaren je obuhvat od 66,7% planiranog broja učesnika iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Grafikon 3. Teritorijalna zastupljenost učesnika bazičnog nivoa obuke (n=20)

Multidisciplinarni sastav kao osnova timskog odgovora

Grupa je prvenstveno okupljala stručnjakinje i stručnjake iz sistema socijalne zaštite i povezanih službi. Zastupljenost različitih profesionalnih profila omogućila je interdisciplinarnu razmjenu i sagledavanje kriznih intervencija iz psihološke, socijalne, pedagoške i rehabilitacijske perspektive.

Ukupnu profesionalnu strukturu činili su:

- osam psihologa;
- deset stručnjaka iz područja socijalnog rada;
- jedan pedagog;
- jedan defektolog.

Različita stručna znanja i iskustva omogućila su razmatranje procjene potreba, rada s djecom i porodicama, saradnje s ustanovama i organiziranja podrške u lokalnim zajednicama iz više profesionalnih perspektiva.

Multidisciplinarni sastav posebno je važan jer krizni događaj može istovremeno imati psihološke, porodične, socijalne, obrazovne i institucionalne posljedice. Nijedna profesija niti pojedinačna ustanova ne može samostalno odgovoriti na sve potrebe djece, odraslih i ustanova pogođenih kriznim događajem.

Obuka je zato bila usmjerena na razvoj zajedničkog razumijevanja postupaka, profesionalnih uloga i granica odgovornosti kao osnove za buduće koordinirano djelovanje u okviru multidisciplinarnih timova za krizne intervencije.

Sastav grupe istovremeno ukazuje na potrebu da se u narednim fazama razvoja timova neposrednije uključe predstavnici odgojno-obrazovnog, zdravstvenog i drugih relevantnih sektora. Njihovo uključivanje važno je za uspostavljanje cjelovitog međusektorskog odgovora kada krizni događaj pogodi školu, ustanovu ili lokalnu zajednicu.

Republika Srpska - 10 učesnika

8 iz Centara za socijalni rad (Banja Luka, Laktaši, Brod, Trebinje, Bijeljina, Petrovo, Novi Grad, Prijedor), 2 iz Zavoda socijalne zaštite RS. Profesionalni profili: 4 psihologa, 5 socijalnih radnika, 1 defektolog.

Federacija BiH - 8 učesnika

6 iz Kantona Sarajevo (CSR i Porodično savjetovalište), 1 iz Bosansko-podrinjskog kantona, 1 iz Hercegbosanske županije. Profili: 2 magistra socijalnog rada, 2 socijalna radnika, 3 psihologa, 1 pedagog.

Brčko distrikt BiH - 2 učesnika

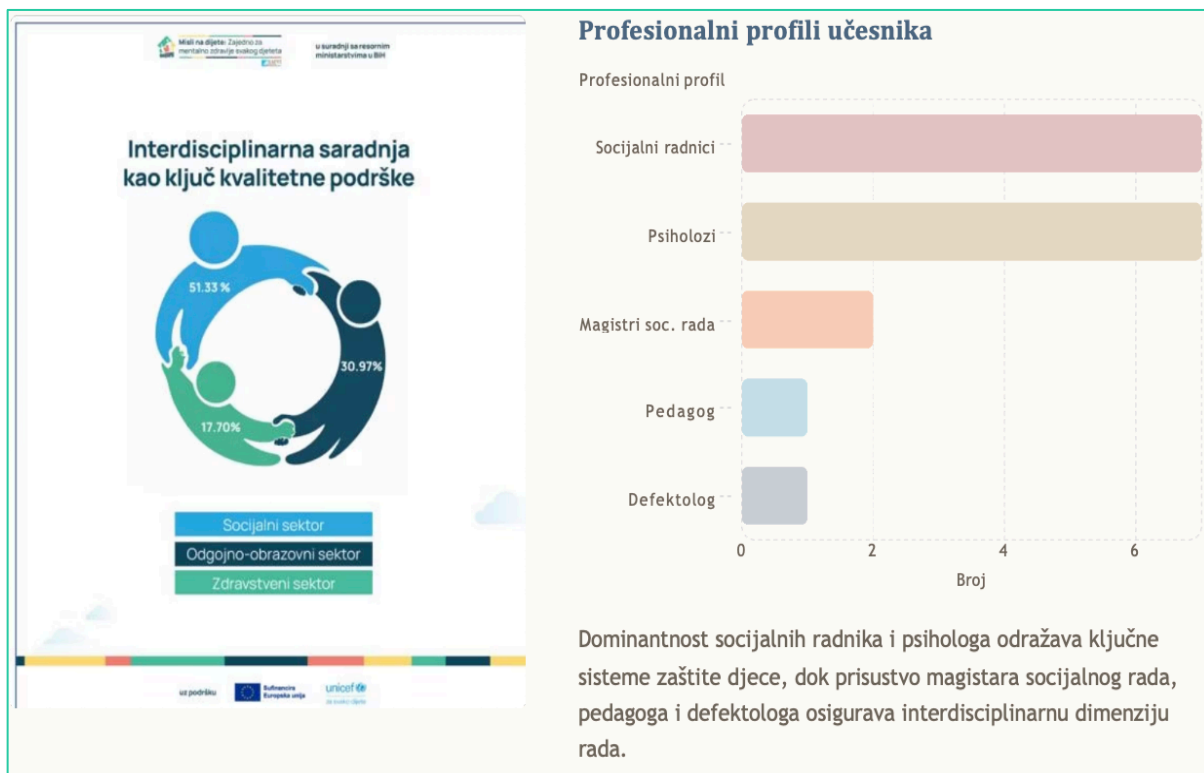
1 psiholog i 1 socijalni radnik iz Pododjeljenja socijalne zaštite.

U obuci nisu učestvovali prijavljeni učesnici iz Bihaća, Orašja, Kaknja, Mostara, Ljubuškog, Kalesije i Tuzle (FBiH) te jedan prijavljeni učesnik iz Brčko distrikta BiH.

Grafikon 4. Struktura učesnika bazičnog nivoa obuke (n=20)

Grupa jeste bila multidisciplinarna, ali prema navedenim ustanovama nije bila u punom smislu multisektorska. Profesionalni profil psihologa ili pedagoga ne znači automatski da osoba dolazi iz zdravstvenog ili odgojno-obrazovnog sektora.

Grafikon 5. Profesionalna struktura učesnika bazičnog nivoa obuke

POGLAVLJE 6

Metode rada

Obuka je realizirana primjenom iskustvene metodologije koja je povezivala stručno utemeljena znanja o psihološkim kriznim intervencijama s praktičnim učenjem, demonstracijama postupaka i refleksijom o iskustvima iz profesionalne prakse.

Stručna izlaganja bila su povezana s iskustvenim radionicama, demonstracijama postupaka, radom u malim grupama, strukturiranim raspravama i pitanjima učesnica i učesnika. Takav način rada omogućio je povezivanje sadržaja obuke s konkretnim situacijama u kojima krizni događaj pogodi školu, ustanovu ili lokalnu zajednicu.

Metodologija je bila prilagođena složenosti kriznih intervencija, koje zahtijevaju istovremeno razumijevanje potreba pogođenih osoba, institucionalnog konteksta, profesionalnih uloga i mogućih rizika povezanih s nepravovremenim ili neusklađenim postupanjem.

Rad je bio zasnovan na principu „Ne nanijeti štetu“ (Do No Harm), uz stvaranje sigurnog prostora za učenje, profesionalnu refleksiju i razmjenu iskustava. Posebna pažnja posvećena je profesionalnim granicama, etičkoj odgovornosti, povjerljivosti, razvojnoj primjerenosti postupaka i sprečavanju dodatnog izlaganja djece i odraslih stresu i šteti.

Strukturirana stručna izlaganja

Stručna izlaganja omogućila su učesnicama i učesnicima upoznavanje s ključnim pojmovima, fazama i postupcima psihološke krizne intervencije.

Sadržaji su obuhvatili stresne i traumatske događaje i njihove posljedice, organiziranje psiholoških kriznih intervencija, sažetu psihološku integraciju traume, podršku djeci i odraslima nakon kriznog događaja, rad s roditeljima te mjere opreza pri planiranju i provođenju intervencije.

Iskustvene radionice i demonstracije postupaka

Iskustvene radionice omogućile su učesnicama i učesnicima da sadržaje obuke povežu s profesionalnim iskustvima i izazovima s kojima se susreću u ustanovama i lokalnim zajednicama.

Važan dio programa činile su demonstracije:

- grupnog postupka s odraslim osobama;
- individualnog postupka s djetetom;
- grupnog postupka s djecom;
- postupka s roditeljima kao dijela krizne intervencije.

Nakon demonstracija organizirane su strukturirane rasprave o toku postupka, ulozi voditelja, mogućim reakcijama pogođenih osoba, profesionalnim granicama, indikacijama, ograničenjima i mjerama opreza.

Naglašeno je da se predstavljeni postupci ne primjenjuju automatski nakon svakog kriznog događaja. Njihovoj primjeni trebaju prethoditi procjena situacije, utvrđivanje potreba i rizika te procjena kompetencija i uloge stručnjaka koji provode intervenciju.

Razmjena iskustava i profesionalna refleksija

Učesnice i učesnici dolazili su iz različitih ustanova, lokalnih zajednica i administrativnih područja, što je omogućilo razmjenu iskustava o postojećim resursima, institucionalnim procedurama i izazovima u organiziranju podrške nakon kriznog događaja.

Profesionalna refleksija bila je usmjerena na razumijevanje vlastite uloge i granica odgovornosti, prepoznavanje potrebe za uključivanjem drugih službi i razvoj zajedničkog jezika među različitim profesionalnim profilima.

Razmatrana je i emocionalna zahtjevnost kriznih intervencija za stručnjake, uključujući potrebu za timskim osloncem, profesionalnom podrškom i refleksivnom supervizijom.

Učešće i povratne informacije

Iskustva, pitanja i profesionalne dileme učesnica i učesnika korišteni su za povezivanje sadržaja obuke sa stvarnim potrebama ustanova i lokalnih zajednica.

Povratne informacije prikupljene tokom obuke i završnom evaluacijom koristit će se za:

- prilagođavanje sadržaja naprednog nivoa;
- planiranje refleksivne supervizije;
- pripremu dodatnih stručnih materijala;
- daljnji razvoj programa u skladu s potrebama stručnjaka i institucija.

Doprinos primijenjenog metodološkog pristupa

Primijenjeni metodološki pristup omogućio je učesnicama i učesnicima da:

1. povežu stručna znanja s iskustvima iz profesionalne prakse;
2. razumiju osnovnu strukturu i faze psihološke krizne intervencije;
3. upoznaju postupke rada s odraslima, djecom i roditeljima;
4. prepoznaju profesionalne uloge, odgovornosti, granice i mjere opreza;
5. razvijaju zajednički profesionalni jezik;
6. sagledaju kriznu intervenciju kao koordiniran institucionalni i multidisciplinarni odgovor;
7. prepoznaju značaj praćenja potreba i pravovremenog upućivanja na dodatne usluge;
8. pripreme se za nastavak učenja kroz napredni nivo i refleksivnu superviziju.

Teorijska tematska predavanja

Savremena naučna saznanja o kriznim intervencijama primijenjena kroz strukturirane prezentacije.

Iskustvene i praktične vježbe

Razvoj konkretnih vještina za rad u kriznim situacijama kroz aktivno učešće.

Rad u malim grupama

Intenzivna razmjena iskustava i zajednička analiza slučajeva iz prakse.

Analiza slučajeva iz prakse

Primjena znanja na stvarne profesionalne situacije i kontekstualizacija teorije.

Demonstracije

Grupni postupak sažete psihološke integracije traume s odraslima i djecom.

Supervizijski rad

Kontinuirana podrška procesu učenja i integracije znanja tokom sva tri dana.

Slika 2. Interaktivne i iskustvene metode rada tokom bazičnog nivoa obuke

Tematski okvir obuke

Program bazičnog nivoa obuke „Krizne intervencije u zajednici“ razvijen je u skladu s nalazima prve faze projekta „Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“, iskustvima iz prethodnih specijaliziranih obuka i prepoznatim potrebama stručnjaka i institucija u Bosni i Hercegovini.

Tematski okvir prati razvojni slijed od razumijevanja kriznog događaja i njegovih mogućih posljedica, preko procjene potreba pogođenih osoba i ustanova, do planiranja i provođenja odgovarajućih postupaka podrške odraslima, djeci i roditeljima.

Razumijevanje kriznih događaja i njihovih posljedica

Prva tematska cjelina bila je usmjerena na razumijevanje stresnih i traumatskih događaja, mogućih reakcija pogođenih osoba te razlike između kriznog događaja i individualne krize kao psihičkog stanja.

Krizni događaj može pogoditi pojedinca, porodicu, grupu, radni kolektiv, školu, ustanovu ili širu lokalnu zajednicu. Njegove posljedice ne zavise samo od vrste i intenziteta događaja nego i od uzrasta, prethodnih iskustava, stepena izloženosti, dostupnih izvora podrške, institucionalnog odgovora i društvenog konteksta.

Razmatrani su događaji poput iznenadne smrti i drugih gubitaka, suicida, saobraćajnih i drugih nesreća, nasilja, ozbiljnih povreda, požara, prirodnih nepogoda i drugih situacija koje mogu narušiti osjećaj sigurnosti i uobičajeno funkcioniranje ustanove ili zajednice.

Organiziranje psihološke krizne intervencije

Psihološka krizna intervencija predstavljena je kao strukturiran, vremenski osjetljiv i koordiniran odgovor nakon kriznog događaja.

Naglašeno je da krizna intervencija nije pojedinačna aktivnost niti odgovornost jednog stručnjaka. Ona uključuje:

- prikupljanje provjerenih informacija;
- procjenu potreba i rizika;
- utvrđivanje direktno i indirektno pogođenih grupa;
- planiranje odgovarajućih oblika podrške;
- raspodjelu profesionalnih uloga i odgovornosti;
- koordinaciju ustanova i nadležnih službi;
- praćenje potreba nakon neposredne intervencije;
- upućivanje na dodatne usluge kada je to potrebno.

Kada krizni događaj pogodi školu ili drugu ustanovu, stručni tim djeluje u saradnji s rukovodstvom i stručnim službama ustanove. Zajednički se procjenjuju potrebe djece, roditelja i zaposlenika te usklađuju komunikacija, oblici podrške, načini praćenja i putevi upućivanja.

Podrška odraslim osobama, djeci i roditeljima

Program je obuhvatio moguće reakcije odraslih i djece nakon kriznog događaja, kao i postupke koji mogu doprinijeti osjećaju sigurnosti, stabilizaciji i aktiviranju dostupnih izvora podrške.

Kod djece se reakcije mogu ispoljiti kroz promjene u emocijama, ponašanju, tjelesnom funkcioniranju, učenju, odnosima i osjećaju sigurnosti. Podršku je potrebno prilagoditi uzrastu i razvojnom nivou djeteta, stepenu izloženosti događaju, postojećim izvorima podrške i individualnim potrebama.

Posebna pažnja potrebna je djeci iz ranjivih grupa - djeci s teškoćama u razvoju, djeci bez roditeljskog staranja i djeci iz marginaliziranih zajednica - kojima podrška mora biti dostupna i prilagođena njihovim potrebama.

Posebna pažnja posvećena je pružanju podrške bez pritiska da dijete ili odrasla osoba govori više nego što želi ili može.

Roditelji i staratelji prepoznati su kao važan izvor sigurnosti i podrške djetetu. Istovremeno, i njima mogu biti potrebne informacije i podrška u razumijevanju dječijih reakcija, razgovoru s djetetom, očuvanju dnevne strukture i prepoznavanju situacija u kojima je potrebno uključiti dodatnu stručnu pomoć.

Mjere opreza i princip „Ne nanijeti štetu“

Sigurno i etički odgovorno provođenje krizne intervencije zahtijeva:

- zaštitu sigurnosti i dostojanstva pogođenih osoba;
- postupanje u najboljem interesu djeteta;
- razvojnu primjerenost komunikacije i postupaka;
- omogućavanje djetetu da, u skladu s uzrastom i zrelošću, izrazi svoje mišljenje i potrebe, bez pritiska da govori o događaju;
- povjerljivost i zaštitu ličnih podataka;
- pružanje jasnih i provjerenih informacija;
- izbjegavanje pritiska da osoba detaljno govori o događaju;
- sprečavanje nepotrebnog ponavljanja izlaganja bolnim sadržajima;
- poštivanje profesionalnih uloga i granica;
- procjenu potrebe za dodatnom ili specijaliziranom podrškom;
- brigu o profesionalnoj dobrobiti članova tima.

Slojeviti sistem podrške (MZPSP - MHPSS)

Tematski okvir obuke usklađen je s razumijevanjem mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MZPSP) kao dostupnog, koordiniranog i slojevitog sistema.

Svim osobama pogođenim kriznim događajem nije potreban isti oblik niti isti intenzitet podrške:

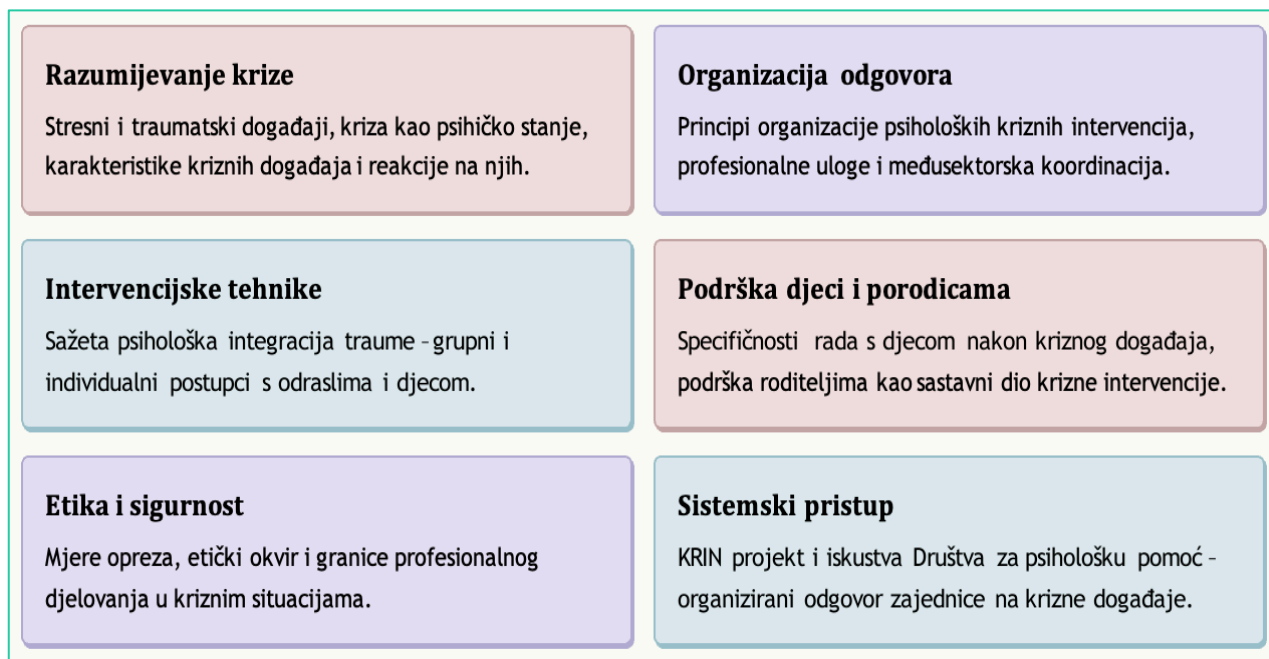
- većini su potrebni sigurnost, provjerene informacije, očuvanje svakodnevne strukture i podrška porodice, škole, ustanove i zajednice;
- određenom broju osoba može biti potrebna ciljana individualna ili grupna podrška;
- manjem broju potrebno je omogućiti pravovremenu procjenu i pristup specijaliziranim uslugama mentalnog zdravlja.

Uloga multidisciplinarnog tima jeste da, u saradnji s ustanovom i nadležnim službama, procijeni potrebe i omogući odgovarajući nivo podrške, bez patologiziranja očekivanih reakcija na izrazito uznemirujući događaj.

Povezanost bazičnog i naprednog nivoa

Bazični nivo omogućio je upoznavanje s osnovnim principima, fazama i postupcima psihološke krizne intervencije. Napredni nivo bit će usmjeren na detaljniju analizu složenih kriznih situacija, praktično uvježbavanje i daljnje razvijanje kompetencija za koordinirano djelovanje multidisciplinarnih timova.

Refleksivna supervizija nakon naprednog nivoa pružit će podršku povezivanju stečenih znanja s profesionalnom praksom, razmatranju etičkih i institucionalnih izazova te učenju iz iskustava primjene u ustanovama i lokalnim zajednicama..

Slika 3. Tematski okvir bazičnog nivoa obuke „Krizne intervencije u zajednici“

POGLAVLJE 8

Evaluacija - opšta procjena obuke

Evaluacija bazičnog nivoa obuke provedena je kombiniranim pristupom, koji je obuhvatio kvantitativne procjene i kvalitativne komentare učesnica i učesnika.

Cilj evaluacije bio je procijeniti:

- relevantnost i kvalitet programa;
- zadovoljstvo učesnica i učesnika;
- usklađenost sadržaja s njihovim profesionalnim potrebama;
- procijenjenu korisnost i primjenjivost stečenih znanja i vještina;
- kvalitet organizacije, pratećih materijala i metoda rada.

Evaluacijski upitnik ispunilo je svih 20 učesnika, čime je ostvarena stopa odgovora od 100%. Rezultati stoga predstavljaju procjenu cjelokupne grupe koja je učestvovala u bazičnom nivou obuke.

Nalazi pružaju podatke o neposrednom zadovoljstvu učesnika, relevantnosti sadržaja i njihovoj procjeni korisnosti obuke. Ne predstavljaju sami po sebi dokaz dugoročnog uticaja programa na profesionalnu praksu. Primjena stečenih znanja i vještina pratit će se kroz napredni nivo obuke, refleksivnu superviziju i iskustva učesnica i učesnika u njihovim ustanovama i lokalnim zajednicama.

Korisnost stečenih znanja i vještina

Svih 20 učesnika pozitivno je procijenilo korisnost znanja i vještina stečenih tokom obuke za sadašnji i budući profesionalni rad:

- 15 od 20 učesnika, odnosno 75%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 5 od 20 učesnika, odnosno 25%, odgovorilo je „Slažem se“.

Nisu zabilježeni neutralni niti negativni odgovori.

Nalaz pokazuje da su učesnici sadržaje obuke prepoznali kao relevantne za svoj sadašnji i budući profesionalni rad, uključujući situacije u kojima je potrebno procijeniti potrebe, organizirati institucionalni odgovor i pružiti podršku osobama pogođenim kriznim događajem.

Grafikon 6. Procjena korisnosti stečenih znanja i vještina (n = 20)

Ispunjenost očekivanja

Na tvrdnju da je specijalizirana obuka ispunila njihova očekivanja:

- 18 od 20 učesnika, odnosno 90%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 2 od 20 učesnika, odnosno 10%, odgovorila su „Slažem se“.

Nisu zabilježeni neutralni niti negativni odgovori.

Rezultati ukazuju na visok nivo usklađenosti programa s očekivanjima učesnika i učesnika. Ovaj nalaz odnosi se na njihovu neposrednu procjenu nakon završetka bazičnog nivoa.

Ukupna ocjena obuke

Svih 20 učesnika, odnosno 100%, ocijenilo je obuku ocjenom 5 - Odlično.

Na ukupnoj ocjeni obuke nije bilo ocjena nižih od 5.

Ovaj rezultat ukazuje na visok nivo zadovoljstva kvalitetom sadržaja, načinom realizacije i organizacijom bazičnog nivoa obuke. Ukupnu ocjenu zadovoljstva potrebno je razlikovati od dugoročnog doprinosa programa profesionalnim kompetencijama i praksi, koji će se pratiti u narednim fazama.

Grafikon 7. Opšta procjena bazičnog nivoa obuke (n = 20)

Značaj multidisciplinarnih i međusektorskih edukacija

Na tvrdnju da su zajedničke multidisciplinarne i međusektorske edukacije potrebne za razumijevanje i provođenje kriznih intervencija u zajednici:

- 18 od 20 učesnika, odnosno 90%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 2 od 20 učesnika, odnosno 10%, odgovorila su „Slažem se“.

Nisu zabilježeni neutralni niti negativni odgovori.

Nalaz pokazuje da učesnice i učesnici prepoznaju potrebu za povezivanjem različitih profesionalnih znanja, institucija i sektora kako bi odgovor nakon kriznog događaja bio pravovremen, siguran i koordiniran.

Važno je razlikovati sastav grupe od šireg cilja programa: učesnici bazičnog nivoa prvenstveno su dolazili iz sistema socijalne zaštite i povezanih službi, dok rezultati evaluacije ukazuju na njihovo prepoznavanje potrebe za budućim uključivanjem drugih relevantnih sektora.

Svrha, ciljevi i profesionalne potrebe

Svrhu i ciljeve bazičnog nivoa obuke svih 20 učesnika procijenilo je pozitivno:

- 14 od 20 učesnika, odnosno 70%, dodijelilo je ocjenu „Odlično“;
- 6 od 20 učesnika, odnosno 30%, dodijelilo je ocjenu „Vrlo dobro“.

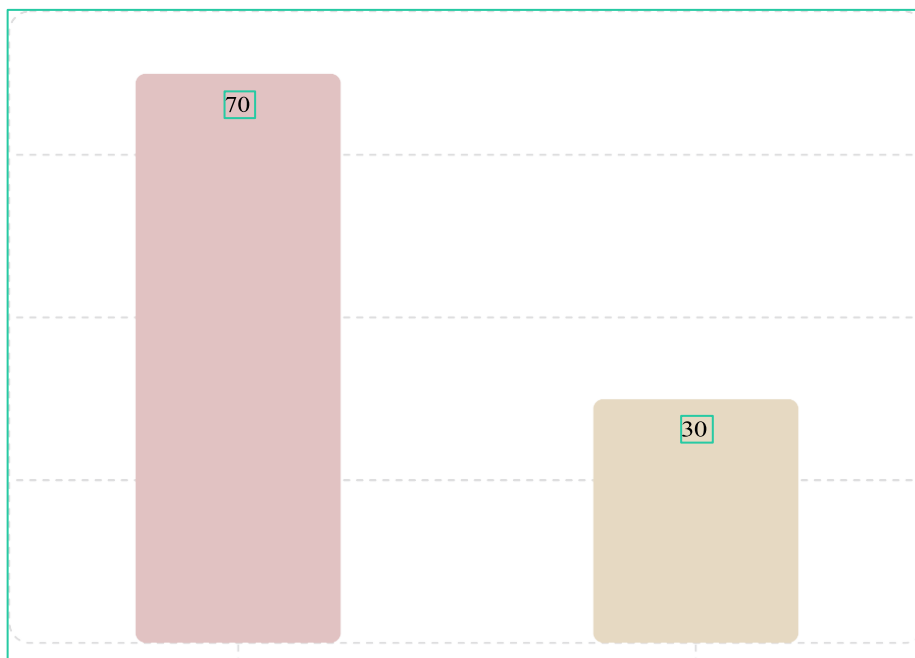
Nisu zabilježene niže ocjene.

Na tvrdnju da je sadržaj obuke odgovarao njihovim profesionalnim potrebama:

- 15 od 20 učesnika, odnosno 75%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 5 od 20 učesnika, odnosno 25%, odgovorilo je „Slažem se“.

Nisu zabilježeni neutralni niti negativni odgovori.

Rezultati ukazuju na visok nivo usklađenosti ciljeva i sadržaja obuke s profesionalnim potrebama učesnika i učesnika. Posebno je prepoznata relevantnost sadržaja koji se odnose na procjenu potreba, organiziranje institucionalnog odgovora, rad s djecom i roditeljima te koordinirano djelovanje stručnjaka nakon kriznog događaja.

Grafikon 8. Procjena svrhe, ciljeva i sadržaja obuke s profesionalnim potrebama (n = 20)

POGLAVLJE 9

Evaluacija sadržaja obuke

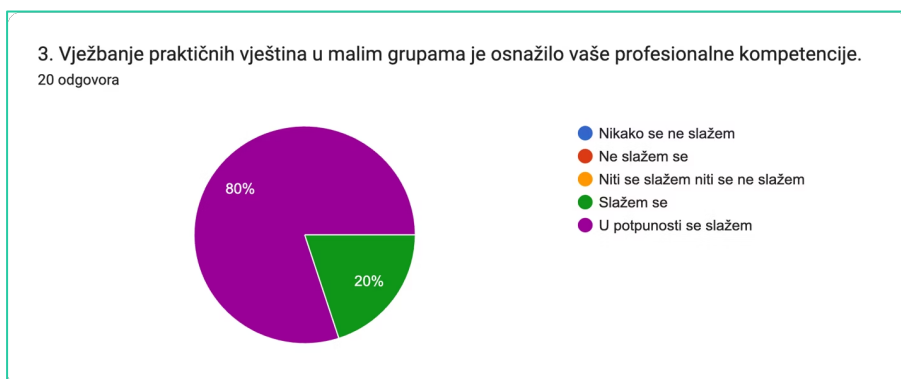
Kvantitativni rezultati i kvalitativni komentari učesnica i učesnika ukazuju na visok nivo zadovoljstva sadržajem bazičnog nivoa obuke, njegovom relevantnošću i procijenjenom primjenjivošću u profesionalnom radu.

Rezultati predstavljaju neposrednu procjenu učesnica i učesnika nakon završetka obuke. Oni pokazuju kako je grupa procijenila kvalitet, korisnost i povezanost sadržaja s profesionalnim potrebama. Primjena stečenih znanja i vještina pratit će se kroz napredni nivo, refleksivnu superviziju i iskustva iz profesionalne prakse.

Praktične vještine i profesionalne kompetencije

Na tvrdnju da je vježbanje praktičnih vještina u malim grupama osnažilo njihove profesionalne kompetencije:

- 16 od 20 učesnika, odnosno 80%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 4 od 20 učesnika, odnosno 20%, odgovorila su „Slažem se“.
- Nisu zabilježeni neutralni niti negativni odgovori.

Rezultat pokazuje da su učesnice i učesnici iskustvene radionice, demonstracije postupaka i strukturirane rasprave prepoznali kao važne dijelove procesa učenja.

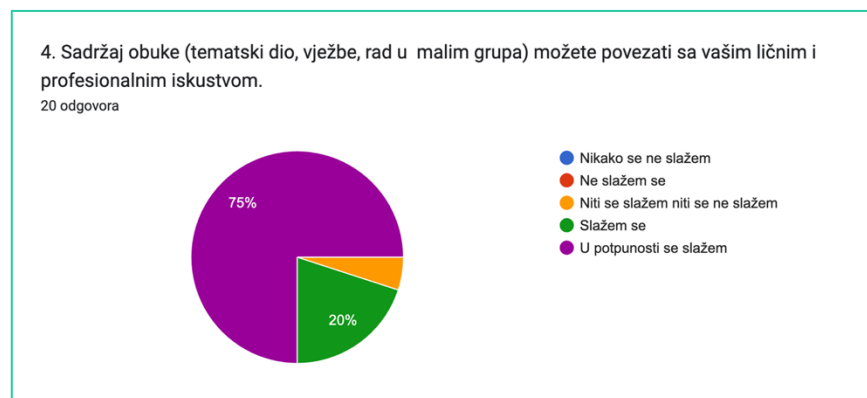
Posebnu vrijednost imale su demonstracije postupaka rada s odraslima, djecom i roditeljima. Nakon demonstracija učesnice i učesnici imali su priliku analizirati strukturu postupka, profesionalne uloge, moguće reakcije pogođenih osoba, mjere opreza i mogućnosti primjene u različitim institucionalnim okolnostima.

Ovaj nalaz ne znači da su učesnice i učesnici završetkom bazičnog nivoa u potpunosti osposobljeni za samostalno provođenje svih predstavljenih postupaka. Daljnje razvijanje kompetencija predviđeno je kroz napredni nivo, rad u manjim grupama i refleksivnu superviziju.

Povezanost sadržaja s ličnim i profesionalnim iskustvom

Na tvrdnju da sadržaj obuke, uključujući tematski dio, praktične vježbe i rad u malim grupama, mogu povezati sa svojim ličnim i profesionalnim iskustvom:

- 15 od 20 učesnika, odnosno 75%, odgovorilo je „U potpunosti se slažem“;
- 4 od 20 učesnika, odnosno 20%, odgovorila su „Slažem se“;
- 1 od 20 učesnika, odnosno 5%, odgovorio je „Niti se slažem niti se ne slažem“. Negativni odgovori nisu zabilježeni.

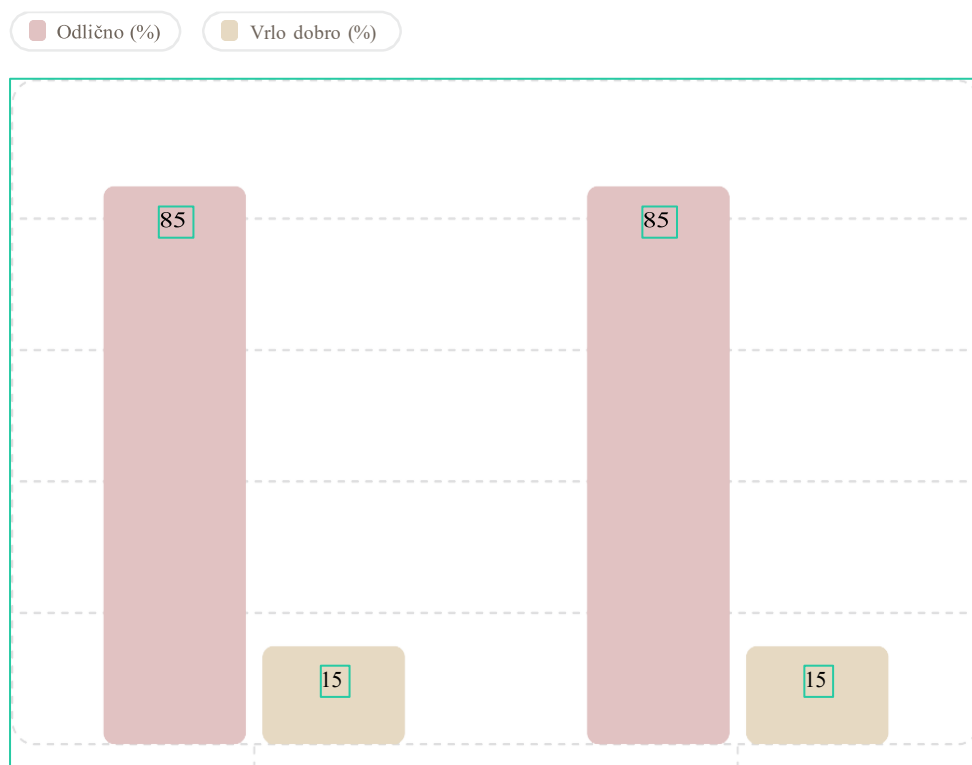
Kapacitet pratećih materijala, primjera i vježbi

Kvalitet pratećih materijala, prezentacija, praktičnih primjera i vježbi:

- 17 od 20 učesnika, odnosno 85%, ocijenilo je ocjenom „Odlično“;
- 3 od 20 učesnika, odnosno 15%, ocijenila su ocjenom „Vrlo dobro“.
- Nisu zabilježene ocjene „Dobro“, „Dovoljno“ ili „Nedovoljno“.

Informativno-edukativni paket obuhvatio je materijale namijenjene djeci i mladima različitog uzrasta, roditeljima i starateljima, odgajateljima, učiteljima, nastavnicima, drugim odraslim osobama pogođenim kriznim događajem te ustanovama i timovima za krizne intervencije.

Materijali predstavljaju praktičan resurs za nastavak učenja, pružanje informacija pogođenim osobama i prijenos stečenih znanja u matične ustanove i lokalne zajednice. Jedan kvalitativni komentar ukazao je na potrebu za dodatnim pisanim materijalima o emocijama. Ova povratna informacija može se uzeti u obzir prilikom pripreme sadržaja i materijala za napredni nivo obuke.

Grafikon 9. Procjena kvaliteta pratećih materijala, praktičnih primjera i vježbi (n = 20)

Procjena organizacije obuke

Na pitanje u kojoj je mjeri organizacijski tim BHIDAPA-e ispunio profesionalne potrebe i očekivanja učesnika:

- 19 od 20 učesnika, odnosno 95%, dodijelilo je ocjenu „Odlično“;
- 1 od 20 učesnika, odnosno 5%, dodijelio je ocjenu „Vrlo dobro“.

Rezultati ukazuju na visok nivo zadovoljstva organizacijom obuke, uključujući pripremu programa, komunikaciju s učesnicima, mjesto i uslove održavanja te organizacijsku podršku tokom sva tri dana.

Kvalitativne povratne informacije učesnika

Dodatne komentare u evaluacijskom upitniku dostavilo je 9 od 20 učesnika, odnosno 45% ukupne grupe. Komentari pružaju dodatni uvid u aspekte obuke koje su učesnice i učesnici prepoznali kao posebno korisne, kao i u prijedloge za daljnje unapređenje programa.

U komentarima su posebno istaknuti:

- stručnost i pristupačnost voditeljica;
- jasnoća i strukturiranost programa;
- praktična primjenjivost sadržaja;
- kvalitet organizacije;
- vrijednost povezivanja i razmjene iskustava među stručnjacima;
- značaj kontinuiteta edukacija;
- potreba za sistemskim uspostavljanjem timova za krizne intervencije.

Učesnici su također ukazali na:

- zgušnjutu agendu, koja je povremeno uticala na pažnju i koncentraciju;
- potrebu za dodatnim tekstualnim materijalima o emocijama.

Ove povratne informacije koristit će se prilikom prilagođavanja dinamike rada i pripreme dodatnih sadržaja za napredni nivo obuke.

Slika 4. Kvalitativni komentari učesnica i učesnika bazičnog nivoa obuke

Kvalitativni komentari potvrđuju nalaze kvantitativnog dijela evaluacije u pogledu zadovoljstva organizacijom, stručnošću voditeljica, jasnoćom sadržaja i njegovom relevantnošću za profesionalni rad. Istovremeno, primjedba o zgusnutoj agendi i prijedlog za dodatne materijale o emocijama predstavljaju korisne smjernice za unapređenje narednih faza programa.

Nalazi za nastavak programa

Nalazi bazičnog nivoa predstavljaju osnovu za nastavak učenja kroz napredni nivo obuke i refleksivnu superviziju.

U narednim fazama posebno je važno:

- osigurati više prostora za praktično uvježbavanje;
- prilagoditi dinamiku rada obimu i emocionalnoj zahtjevnosti sadržaja;
- pripremiti dodatne materijale o emocijama i reakcijama nakon kriznog događaja;
- pratiti primjenu stečenih znanja u ustanovama i lokalnim zajednicama;
- koristiti iskustva učesnica i učesnika za daljnji razvoj programa.

Procjena svrhe i ciljeva obuke

70% Odlično,
30% Vrlo dobro

Praktične vježbe doprinijele se profesionalnim kompetencijama

60% U potpunosti se slaže,
30% Slaže se

Kvalitet materijala i primjera

85% Odlično, **15%** Vrlo
dobro

BHIDAPA ispunjava profesionalne potrebe

95% Odlično

Evaluacija rada voditeljica obuke

Kvalitativni komentari učesnica i učesnika ukazuju na visok nivo zadovoljstva načinom na koji su prof. dr. sc. Lidiya Arambašić i dr. sc. Bruna Profaca vodile bazični nivo obuke.

U komentarima su posebno istaknuti:

- stručnost i iskustvo voditeljica;
- jasnoća i strukturiranost izlaganja;
- povezivanje stručnih sadržaja s praktičnim primjerima;
- pristupačnost i otvorenost za pitanja;
- stvaranje sigurnog i podržavajućeg prostora za učenje;
- pažljiv pristup zahtjevnim i emocionalno osjetljivim temama.

Učesnice i učesnici naveli su da su sadržaji predstavljeni jasno i na način koji je omogućio njihovo povezivanje s profesionalnim iskustvima i situacijama iz prakse.

Jedna od učesnica navela je: *„Edukacija je bila u potpunosti jasna, strukturirana i izrazito primjenjiva i korisna. Predavači su izuzetno jasno i primjenjivo prezentirali.“*

Kvalitativni komentari učesnica i učesnika ukazuju na visok nivo zadovoljstva načinom vođenja obuke. Posebno su istaknuti stručnost i iskustvo voditeljica, jasnoća izlaganja, povezivanje teorijskih sadržaja s praktičnim primjerima te pristupačan i podržavajući način rada.

Učesnice i učesnici naveli su da su zahtjevne i emocionalno osjetljive teme obrađene na način koji je omogućio sigurno učenje, profesionalnu refleksiju i otvorenu razmjenu iskustava.

Pripremljenost za obuku

Ocjene 4 i 5 - svi učesnici

Poznavanje sadržaja

Ocjene 4 i 5 - svi učesnici

Vještine prezentacije i facilitacije

Ocjene 4 i 5 - svi učesnici

Sposobnost odgovaranja na pitanja

Ocjene 4 i 5 - svi učesnici

„Vaša nesebičnost u dijeljenju bogatog iskustva,
pristupačnost i toplina u radu učinile su da se i ovako izazovne
i teške teme obrade na način koji ulijeva sigurnost, osnažuje i
otvara prostor za nadu i iscjeljenje u radu s ljudima.“

POGLAVLJE 11

Ključni rezultati i obuhvat

Realizacijom bazičnog nivoa treće specijalizirane obuke „Krizne intervencije u zajednici“ ostvareni su sljedeći neposredni rezultati u izvještajnom periodu juli-septembar 2026. godine.

Ostvaren obuhvat od 80%

U programu je aktivno učestvovalo 20 stručnjakinja i stručnjaka iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

U odnosu na 25 učesnika predviđenih projektnim dokumentom, ostvaren je obuhvat od 80%:

- Republika Srpska: 10 od 10 planiranih učesnika - 100%;
- Federacija Bosne i Hercegovine: 8 od 12 planiranih učesnika - 66,7%;
- Brčko distrikt Bosne i Hercegovine: 2 od 3 planirana učesnika - 66,7%.

Učešće stručnjaka iz sva tri administrativna područja omogućilo je razmjenu iskustava između ustanova koje djeluju u različitim organizacijskim i institucionalnim okolnostima.

Realiziran program u trajanju od 23 sata

Bazični nivo realiziran je tokom tri dana, od 17. do 19. septembra 2026. godine.

Program je obuhvatio:

- razumijevanje stresnih i traumatskih događaja i njihovih posljedica;
- organiziranje psiholoških kriznih intervencija;
- reakcije na krizne događaje u profesionalnom okruženju;
- postupke podrške odraslima, djeci i roditeljima;
- aktivnosti u okviru krizne intervencije i mjere opreza;
- iskustva Društva za psihološku pomoć i projekta KRIN;

- praktične demonstracije i strukturirane rasprave.

Razvijana zajednička stručna osnova

Učesnice i učesnici razvijali su zajedničko razumijevanje kriznih događaja, organiziranja psihološke krizne intervencije, profesionalnih uloga i značaja koordiniranog institucionalnog odgovora.

Bazični nivo omogućio je povezivanje različitih profesionalnih profila i razmjenu iskustava o postojećim resursima, institucionalnim procedurama i izazovima u lokalnim zajednicama.

Posebno je naglašeno da krizna intervencija nije odgovornost jednog stručnjaka ili jedne ustanove, nego zahtijeva jasno definirane uloge, koordinaciju i djelovanje multidisciplinarnog tima. Važno je zadržati formulaciju „razvijali su zajedničko razumijevanje“, a ne tvrditi da je zajednička stručna osnova u potpunosti razvijena nakon samo bazičnog nivoa.

Praktično upoznavanje s postupcima krizne intervencije

Kroz iskustvene radionice i demonstracije učesnice i učesnici upoznali su se s postupcima rada s odraslima, djecom i roditeljima nakon kriznog događaja.

Demonstracije i prateće rasprave obuhvatile su:

- strukturu i tok postupaka;
- ulogu voditelja;
- moguće reakcije pogođenih osoba;
- profesionalne granice i etičku odgovornost;
- indikacije i ograničenja pojedinih postupaka;
- mjere opreza i princip „Ne nanijeti štetu“.

Ovi neposredni rezultati predstavljaju osnovu za daljnje razvijanje praktičnih kompetencija tokom naprednog nivoa i refleksivne supervizije.

Visok nivo neposrednog zadovoljstva

Evaluacijski upitnik ispunilo je svih 20 učesnika, čime je ostvarena stopa odgovora od 100%.

Svih 20 učesnika ocijenilo je obuku najvišom ocjenom 5 - Odlično.

Rezultati evaluacije također ukazuju na pozitivne procjene:

- korisnosti stečenih znanja i vještina;
- ispunjenosti očekivanja;
- usklađenosti ciljeva i sadržaja s profesionalnim potrebama;
- doprinosa praktičnih vježbi profesionalnim kompetencijama;
- kvaliteta pratećih materijala i primjera;
- organizacije obuke;
- značaja multidisciplinarnih i međusektorskih edukacija.

Rezultati predstavljaju procjenu neposrednog zadovoljstva i percipirane relevantnosti programa. Primjena stečenih znanja i njihov doprinos profesionalnoj praksi pratit će se u narednim fazama.

Osigurani stručni i praktični resursi

Učesnicima su uručene su potvrde o završenom bazičnom programu u trajanju od 23 sata. Svaka učesnica i svaki učesnik dobili su primjerak knjige prof. dr. sc. Lidije Arambašić *Psihološka prva pomoć nakon kriznih događaja: vodič kroz psihološke krizne intervencije u zajednici*.

Uručen je i informativno-edukativni paket s praktičnim materijalima za djecu, mlade, roditelje i staratelje, odgajatelje, učitelje, nastavnike, druge odrasle osobe pogođene kriznim događajem te ustanove i timove za krizne

intervencije.

Materijali podržavaju nastavak učenja, prijenos informacija u matične ustanove i dostupnost osnovnih informacija različitim grupama pogođenim kriznim događajem.

Osiguran kontinuitet programa

Nakon bazičnog nivoa učesnice i učesnici raspoređeni su u dvije manje grupe za pohađanje naprednog nivoa:

- prva grupa: od 22. do 24. oktobra 2026. godine;
- druga grupa: od 19. do 21. novembra 2026. godine.

Rad u manjim grupama omogućit će intenzivnije praktično uvježbavanje, analizu složenih kriznih situacija i daljnje razvijanje kompetencija za koordinirano djelovanje u okviru multidisciplinarnih timova.

Nakon naprednog nivoa predviđena je refleksivna supervizija kao podrška sigurnoj primjeni stečenih znanja, profesionalnoj refleksiji i učenju iz iskustava u ustanovama i lokalnim zajednicama.

Izazovi i odgovori projekta

Promjene u sastavu grupe

Formiranje grupe obilježile su promjene u sastavu učesnika, posebno u Federaciji Bosne i Hercegovine. Sedam prethodno prijavljenih osoba otkazalo je učešće neposredno prije početka obuke, što je ograničilo mogućnost pravovremene zamjene svih predloženih predstavnika.

U saradnji s Elvirom Leka, konsultanticom UNICEF-a angažiranom u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, u kratkom roku uključeni su dodatni predstavnici Porodičnog savjetovališta i lokalnih službi socijalne zaštite, uključujući službe s područja općina Stari Grad Sarajevo i Vogošća.

Ovim odgovorom ublažen je uticaj kasnih otkazivanja i omogućeno učešće osam od planiranih 12 predstavnika iz Federacije Bosne i Hercegovine.

Iz Republike Srpske učestvovalo je svih 10 planiranih predstavnika, dok su iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine učestvovala dvije od tri planirane osobe.

Iskustvo ukazuje na potrebu da se za naredne cikluse unaprijed dogovore rezervni kandidati i rokovi za konačnu potvrdu učešća. Time bi se u slučaju kasnih otkazivanja lakše očuvali planirani broj učesnika, teritorijalna zastupljenost i kontinuitet učešća institucija.

POGLAVLJE 12

Preporuke i naredni koraci

Na osnovu rezultata evaluacije, iskustava tokom realizacije bazičnog nivoa i povratnih informacija učesnica i učesnika, identificirane su sljedeće preporuke za nastavak programa i daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta za krizne intervencije u zajednici.

1. Realizirati planirani napredni nivo obuke

Nastaviti proces učenja kroz napredni nivo u dvije manje grupe:

- od 22. do 24. oktobra 2026. godine;
- od 19. do 21. novembra 2026. godine.

Rad u manjim grupama treba omogućiti više prostora za praktično uvježbavanje, analizu složenih kriznih situacija, razmatranje profesionalnih uloga i detaljnije povezivanje sadržaja s institucionalnim okolnostima u kojima učesnice i učesnici rade.

2. Osigurati refleksivnu superviziju

Nakon naprednog nivoa potrebno je realizirati refleksivnu superviziju kao podršku:

- sigurnoj i etički odgovornoj primjeni stečenih znanja;
- razmatranju iskustava i profesionalnih dilema iz prakse;
- prepoznavanju granica profesionalne odgovornosti;
- zaštiti profesionalne dobrobiti članova timova;
- učenju iz konkretnih iskustava ustanova i lokalnih zajednica.

Superviziju treba jasno predstaviti kao sastavni dio procesa razvoja kompetencija, a ne samo kao dodatnu projektnu aktivnost.

3. Pratiti primjenu znanja u praksi

Neposredna evaluacija pokazuje visok nivo zadovoljstva i procijenjene korisnosti obuke. U narednim fazama potrebno je pratiti na koji način učesnice i učesnici

koriste stečena znanja u svojim ustanovama i lokalnim zajednicama.

Praćenje može obuhvatiti:

- primjere primjene stečenih znanja;
- iskustva saradnje s drugim institucijama i službama;
- prepreke u aktiviranju koordiniranog odgovora;
- potrebe za dodatnom stručnom podrškom;
- korištenje informativno-edukativnih materijala;
- prijenos znanja kolegicama i kolegama u matičnim ustanovama.

Ovi podaci omogućit će procjenu relevantnosti programa za praksu i usmjeravanje njegovog daljnjeg razvoja.

4. Jačati institucionalne pretpostavke za djelovanje timova

Razvoj individualnih kompetencija stručnjaka važan je, ali nije dovoljan za uspostavljanje funkcionalnog odgovora nakon kriznog događaja.

Potrebno je nastaviti saradnju s nadležnim ministarstvima i institucijama na:

- definiranju načina aktiviranja timova;
- jasnijem određivanju profesionalnih uloga i odgovornosti;
- uspostavljanju puteva komunikacije i koordinacije;
- razvoju procedura za procjenu potreba i planiranje intervencije;
- zaštiti povjerljivosti i ličnih podataka;
- uspostavljanju puteva upućivanja prema ciljanim i specijaliziranim uslugama;
- osiguravanju stručne i supervizijske podrške članovima timova.

Ova preporuka posebno je važna jer se održivost programa ne može zasnivati samo na ličnom angažmanu obučених stručnjaka.

5. Proširiti međusektorsku zastupljenost

Bazični nivo prvenstveno je okupio stručnjakinje i stručnjake iz sistema socijalne zaštite i povezanih službi.

Za razvoj cjelovitog odgovora preporučuje se u narednim ciklusima obuke postepeno i institucionalno usklađeno uključivanje predstavnika:

- odgojno-obrazovnog sektora;
- zdravstvenog sistema i službi mentalnog zdravlja;
- policije;
- civilne zaštite;
- drugih službi koje se uključuju u odgovor nakon kriznog događaja.

Uključivanje drugih sektora treba planirati u skladu s njihovim nadležnostima i jasno definiranim ulogama u multidisciplinarnom timu.

6. Unaprijediti proces nominacije učesnika

Iskustvo s kasnim otkazivanjima pokazalo je potrebu za jasnijim rokovima potvrde učešća i unaprijed dogovorenim rezervnim kandidatima.

Za naredne cikluse preporučuje se:

- pravovremeno potvrđivanje nominacija;
- imenovanje rezervnih kandidata;
- informiranje institucija o obavezi pohađanja svih dijelova programa;
- osiguravanje kontinuiteta učešća istih stručnjaka na bazičnom i naprednom nivou;
- pravovremeno obavješćavanje organizatora o eventualnim promjenama.

Praćenje primjene znanja i održivost rezultata

Održivost rezultata obuke zavisit će od mogućnosti da učesnice i učesnici stečena znanja povežu s praksom svojih ustanova, kao i od institucionalne podrške za razvoj i djelovanje multidisciplinarnih timova.

Napredni nivo i refleksivna supervizija omogućit će daljnje uvježbavanje, razmatranje iskustava iz prakse i prepoznavanje institucionalnih prepreka i resursa.

Povratne informacije učesnica i učesnika, iskustva njihovih ustanova i rezultati supervizijskog procesa koristit će se za:

- prilagođavanje narednih aktivnosti;
- procjenu potreba za dodatnim sadržajima;
- razvoj praktičnih smjernica;
- jačanje saradnje između institucija i sektora;
- planiranje narednih programa stručnog usavršavanja.

Dugoročniji cilj jeste podržati razvoj pravovremenog, sigurnog i koordiniranog odgovora institucija i multidisciplinarnih timova na krizne događaje koji pogađaju djecu, porodice, škole, ustanove i lokalne zajednice.

Zaključak i ključne poruke

Bazični nivo treće specijalizirane obuke „Krizne intervencije u zajednici“ realiziran je od 17. do 19. septembra 2026. godine kao program u trajanju od 23 sata.

U obuci je učestvovalo 20 od ukupno 25 planiranih stručnjakinja i stručnjaka iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, čime je ostvaren obuhvat od 80%.

Program je omogućio učesnicama i učesnicima da unaprijede razumijevanje psiholoških kriznih intervencija, upoznaju postupke podrške odraslima, djeci i roditeljima te razmotre profesionalne uloge, odgovornosti i mjere opreza u organiziranju odgovora nakon kriznog događaja.

Poseban doprinos bazičnog nivoa ogleda se u povezivanju stručnjaka iz različitih ustanova i administrativnih područja te razvoju zajedničkog razumijevanja krizne intervencije kao koordiniranog institucionalnog i multidisciplinarnog odgovora.

Evaluacijski upitnik ispunilo je svih 20 učesnika. Svi učesnici ocijenili su obuku najvišom ocjenom 5 - Odlično, dok su ostali kvantitativni i kvalitativni nalazi ukazali na visok nivo zadovoljstva relevantnošću sadržaja, praktičnim načinom rada, stručnošću voditeljica, pratećim materijalima i organizacijom programa.

Nalazi evaluacije predstavljaju procjenu neposrednog zadovoljstva i percipirane korisnosti obuke. Primjena stečenih znanja i njihov doprinos profesionalnoj praksi pratit će se kroz napredni nivo, refleksivnu superviziju i iskustva učesnica i učesnika u njihovim ustanovama i lokalnim zajednicama.

Nastavak programa usmjeren je na produbljivanje praktičnih kompetencija, jačanje saradnje između institucija i razvoj kapaciteta za koordinirano djelovanje multidisciplinarnih timova nakon kriznih događaja.

Ključne poruke

⇒ **Krizna intervencija zahtijeva koordiniran odgovor**

Krizna intervencija nije pojedinačna aktivnost niti odgovornost jednog stručnjaka ili jedne ustanove. Pravovremen i djelotvoran odgovor zahtijeva jasno definirane uloge, koordinaciju nadležnih institucija i multidisciplinarni timski rad.

⇒ **Podrška se zasniva na procjeni potreba**

Svim osobama pogođenim kriznim događajem nije potreban isti oblik niti isti intenzitet podrške. Odgovor treba omogućiti različite nivoe podrške - od sigurnosti, provjerenih informacija i podrške u zajednici do ciljane i specijalizirane stručne pomoći.

⇒ **Djeca zahtijevaju razvojno primjerenu podršku**

Djeca mogu različito reagirati na isti krizni događaj. Podršku je potrebno prilagoditi uzrastu, razvojnom nivou, stepenu izloženosti, postojećim izvorima podrške i individualnim potrebama svakog djeteta.

⇒ **Institucionalni kapaciteti važni su za održivost**

Znanja i vještine pojedinih stručnjaka predstavljaju važnu osnovu, ali održiv odgovor zahtijeva institucionalnu podršku, dogovorene procedure, jasne puteve aktiviranja timova i koordinaciju između nadležnih sektora.

⇒ **Učenje se nastavlja kroz napredni nivo i superviziju**

Bazični nivo predstavlja početak procesa razvoja kompetencija. Napredni nivo i refleksivna supervizija omogućit će dodatno praktično uvježbavanje, razmatranje složenih situacija i praćenje primjene znanja u ustanovama i lokalnim zajednicama.

⇒ **Zajednički cilj**

Daljnji razvoj programa treba doprinijeti pravovremenijem, sigurnijem i koordiniranijem odgovoru na krizne događaje, usmjerenom na prava, sigurnost, dostojanstvo i najbolji interes svakog djeteta.

Zahvale

Zahvaljujemo UNICEF-u u Bosni i Hercegovini na partnerskoj i stručnoj podršci u realizaciji projekta i razvoju programa specijaliziranih obuka.

Zahvaljujemo Evropskoj uniji na finansijskoj podršci projektu „Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“.

Zahvaljujemo nadležnim ministarstvima i institucijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine na kontinuiranoj saradnji, institucionalnoj podršci i doprinosu procesu formiranja multisektorske grupe i realizaciji treće specijalizirane obuke.

Zahvaljujemo voditeljicama obuke, prof. dr. sc. Lidiji Arambašić i dr. sc. Bruni Profaca, na stručnom vođenju programa, dijeljenju znanja i iskustava te podršci učenju učesnica i učesnika.

Zahvaljujemo Elviri Leka i Nataši Jelača, konsultanticama UNICEF-a angažiranim u nadležnim ministarstvima, Senki Petković Šefici službe psihosocijalne zaštite Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge u Vladi Brčko distrikta BiH na saradnji i doprinosu povezivanju institucija i stručnjaka uključenih u program.

Posebno zahvaljujemo svim stručnjakinjama i stručnjaku koji su svojim učešćem, znanjem, profesionalnim iskustvom i povratnim informacijama doprinijeli kvalitetu bazičnog nivoa obuke i daljnjem razvoju programa.

Zajedničkim učenjem i međusektorskom saradnjom nastavljamo jačati kapacitete institucija i stručnjaka za pravovremen, siguran i koordiniran odgovor na krizne događaje, usmjeren na prava, sigurnost, dostojanstvo i najbolji interes svakog djeteta.

UNICEF u Bosni i Hercegovini

Za podršku, partnerstvo i zajednički angažman u jačanju sistema mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške djeci i mladima.

Resorna ministarstva u BiH

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Federalno ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS, FMON i Vlada Brčko distrikta BiH.

Učesnicama i učesniku

Na povjerenju, aktivnom radu, otvorenosti i spremnosti da svoja znanja i iskustva dijele s drugima.

Evropska unija

Za finansijsku podršku koja je omogućila realizaciju ovog programa i doprinijela sistemskim promjenama u BiH.

Voditeljice obuke

Prof. dr. sc. Lidiji Arambašić i doc. dr. sc. Bruni Profaca - na nesebičnom dijeljenju znanja i sigurnom prostoru koji su stvarale tokom sva tri dana.

Projektni tim BHIDAPA-e

Mirela Badurina (menadžerica), Dželila Mulić Čorbo (koordinatorka), Tanja Tankosić Girt (supervizorka), Adio Grebović i Irma Bečar - na predanom radu i stručnom doprinosu.

Jer kvalitetan odgovor na krizne i traumatske događaje nije odgovornost samo jednog profesionalca ili jedne ustanove - on se gradi zajedničkim djelovanjem porodice, službi i cijele zajednice.

POGLAVLJE 15

Izvori

1. Arambašić, L. (2012). Psihološka prva pomoć nakon kriznih događaja: vodič kroz psihološke krizne intervencije u zajednici. Jastrebarsko: Naklada Slap. ISBN 978-953-191-747-6. croris.hr
2. Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Inter-Agency Standing Committee - IASC. (2007). IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings. Geneva: IASC.
4. UNICEF. (2018). Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Humanitarian Settings: Three-Tiered Support for Children and Families - Operational Guidelines. New York: UNICEF.
5. <https://www.unicef.org/reports/community-based-mental-health-and-psychosocial-support-guidelines-2019/> UNICEF
6. BHIDAPA. (2026). Program i agenda bazičnog nivoa treće specijalizirane obuke „Krizne intervencije u zajednici“. Sarajevo: BHIDAPA. https://bhidapa.ba/wp-content/uploads/2026/09/Agenda_Krizne-intervencije-u-zajednici_VG.pdf
7. BHIDAPA. (2026). Anonimni evaluacijski upitnik za učesnice i učesnike bazičnog nivoa obuke „Krizne intervencije u zajednici“. Sarajevo: BHIDAPA.
8. UNICEF u Bosni i Hercegovini i BHIDAPA. (2026). Projektna dokumentacija projekta „Misli na dijete - Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“. <https://bhidapa.ba/misli-na-dijete-obuke/> BHIDAPA. (20. septembar 2026).
9. BHIDAPA. (2026). „Uspješno završen bazični nivo obuke ‘Krizne intervencije u zajednici’“. <https://bhidapa.ba/novosti/uspjesno-završen-bazicni-nivo-obuke-krizne-intervencije-u-zajednici/>
10. BHIDAPA. (2026). „Trauma-informirani i razvojno osjetljivi pristupi“. <https://bhidapa.ba/novosti/trauma-informirani-i-razvojno-osjetljivi-pristupi/>

Dodatak 1. Pregled informativno-edukativnih materijala uručenih učesnicama i učesnicima

<https://bhidapa.ba/wp-content/uploads/2026/09/Info-pack-Krizne-intervencije-u-zajednici.pdf>

Projekat „Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta“

Info pack
**Krizne intervencije
u zajednici**
Specijalizirana obuka

Datum
17–19. septembar 2026.
četrvtak · petak · subota

Lokacija
Mozaik startup studio
Maršala Tita 54/II, Sarajevo

uz podršku

unicef
za svako dijete

uz podršku

unicef
za svako dijete

Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta

u suradnji sa resornim
ministarstvima u BiH

Projekat „Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta“

Info pack

Krizne intervencije u zajednici

Specijalizirana obuka

Datum

17–19. septembar 2026.

četvrtak · petak · subota

Lokacija

Mozaik startup studio

Maršala Tita 54/II, Sarajevo

uz podršku

Finansira
Evropska unija

unicef
za svako dijete

Dobro došli u Sarajevo!

Najvažnije informacije za dolazak, boravak i učešće na obuci

Drage učesnice i učesnici, dobro došli na obuku „Krizne intervencije u zajednici“, koja se realizira u okviru projekta „Misli na dijete: Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“.

Ovaj info pack pripremili smo kako biste na jednom mjestu imali praktične informacije potrebne za dolazak i boravak u Sarajevu.

O obuci

Obuka je namijenjena profesionalcima iz obrazovnog, zdravstvenog i sistema socijalne zaštite. Fokus je na razvoju kapaciteta za planiranje i provođenje kriznih intervencija u zajednici, posebno psihološke prve pomoći, odgovora na masovne krizne događaje i međusektorske koordinacije u realnim situacijama.

Program je dio projekta „Misli na dijete: Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta“ i doprinosi sigurnom, etičkom, trauma-informiranom i na dijete usmjerenom odgovoru u kriznim i vanrednim situacijama.

Voditeljice obuke

Prof. dr. sc. Lidija Arambašić

psihologinja i psihoterapeutkinja, specijalizirana za kliničku i zdravstvenu psihologiju, poznata po pionirskom radu na razvoju psiholoških kriznih intervencija te radu u području stresa, traume, gubitka i tugovanja.

Doc. dr. sc. Bruna Profaca

klinička psihologinja s dugogodišnjim iskustvom u radu s djecom, mladima i porodicama, posebno u području traume i mentalnog zdravlja djece i adolescenata te savjetodavnog rada u zahtjevnim porodičnim i institucionalnim kontekstima.

Termin obuke

17–19. septembar 2026. (četvrtak, petak i subota)

SEPTEMBARSKI BLOK – OSNOVNA SATNICA

Četvrtak, 17. 9.	11:00–18:00	Ručak 12:30–13:30
Petak, 18. 9.	10:00–18:00	Ručak 13:30–14:30
Subota, 19. 9.	09:00–17:00	Ručak 12:30–13:30

Agenda

[Otvori agendu edukacije](#)

Lokacije

Edukacija i smještaj

DOLAZAK U ČETVRTAK, 17. 9.

Mozaik startup studio

Maršala Tita 54/II, 71000 Sarajevo · II sprat

Startup studio nalazi se u centru Sarajeva, približno 100 metara od Vječne vatre.

[Otvori lokaciju u Google Maps](#)

LOKACIJA
EDUKACIJE

Edukacija počinje u 11:00 h, prije hotelskog check-ina. Ako dolazite automobilom, preporučujemo da prije edukacije ostavite automobil na dostupnom parkingu Hotela Holiday ili na jednom od predloženih parkinga u neposrednoj blizini, a check-in obavite nakon završetka edukacije prvog dana (check-in od 14:00 h)

SMJEŠTAJ

Hotel Holiday

Zmaja od Bosne 4, Sarajevo

Hotel je na Marijin Dvoru, preko puta Zemaljskog muzeja BiH i u neposrednoj blizini Sarajevo City Centra (SCC) i Alta Shopping Centra.

[Otvori Hotel Holiday u Google Maps](#)

HOTEL HOLIDAY

SMJEŠTAJ I BORAVAK

BHIDAPA osigurava i plaća smještaj u Hotelu Holiday za dvije noći (17/18. i 18/19. septembar), uključujući dva doručka.

CHECK-IN

četvrtak, 17. 9. od 14:00 h

CHECK-OUT

subota, 19. 9. do 11:00 h

Za prijavu u hotel ponesite lični dokument.

SUBOTA, 19. 9. – edukacija počinje u 09:00 h, a check-out je do 11:00 h. Zato prije odlaska na edukaciju spakujte stvari i obavite check-out. Prtljag možete staviti u automobil ili, po dogovoru, ostaviti na recepciji hotela.

Od Hotela Holiday do edukacije

Tri jednostavne opcije: pješke, tramvajem ili taksijem

1 Pješke

Ako vam odgovara šetnja, do Mozaik startup studija možete stići kroz centralni dio Sarajeva za približno 20–25 minuta, zavisno od tempa.

[Otvori pješačku rutu](#)

PJEŠAČKA RUTA

2 Tramvajem

Predite ulicu ispred hotela i uđite na stanici Muzeji (kod Zemaljskog muzeja) ili Marijin Dvor (kod SCC-a). Vozite se u pravcu centra grada / Bašćaršije i izađite na stanici Pošta, kod Narodnog pozorišta.

Muzeji: 3 stanice

Marijin Dvor / SCC: 2 stanice

[Tramvajem od Muzeji stanice do Pošte \(Narodnog Pozorišta\)](#)

[Tramvajem od Marijin Dvor stanice \(Ispred SCC-a\) do Pošta \(Narodno Pozorište\)](#)

MARIJIN DVOR → POŠTA

MUZEJI → POŠTA

3 Taksijem

Vožnja traje okvirno 5–10 minuta, zavisno od saobraćaja.

Recite vozaču: „Mozaik startup studio, Maršala Tita 54, kod Vječne vatre ili prolaz kod restorana Nostra Cucina, ili preko puta Azel France u Titovoj ulici.“

Žuti Taxi

033 663 555

Sarajevo Taxi

1515

Samir & Emir Taxi

1516

Kale Taxi

+387 33 570 900

PREPORUKA ORGANIZATORA

Ne preporučujemo dolazak automobilom od Hotela Holiday do Mozaik startup studija. Parking u centru je znatno skuplji (oko 4 KM po satu), a slobodna mjesta se teško nalaze. Automobil ostavite kod hotela ili na jednom od parkinga iza hotela, a do edukacije dođite pješke, tramvajem ili taksijem. Troškove tramvaja i taksija učesnici snose sami.

Parking kod Hotela Holiday

Opcije za učesnike koji u Sarajevo dolaze automobilom

Zbog građevinskih radova koji su trenutno u toku, Hotel Holiday privremeno nema svoj standardni parking kapacitet.

Hotel trenutno ima 10 parking mjesta za goste. Ako je prilikom vašeg dolaska neko od njih slobodno, automobil možete ostaviti tu. Po dolasku prvo provjerite dostupnost mjesta na recepciji.

ALTA Shopping Center – garaža

08:00–22:00: 2 KM za svaki započeti sat

22:00–08:00: 1 KM za svaki započeti sat

Izgubljena kartica: 40 KM

Odmah iza Hotela Holiday

Parking 24/7

Prvi sat: 3 KM

Svaki naredni započeti sat: 2 KM

U neposrednoj blizini hotela

Javni ulični parking – I zona

1 sat: 3 KM · Dnevna karta: 30 KM

Napлата: ponedjeljak–subota, 07:00–22:00

Nedjeljom i praznicima ulični parking KJKP RAD-a se ne naplaćuje

Parking mjesta ispred stambenih zgrada u blizini hotela

Besplatno, ukoliko ima slobodnog mjesta

Učesnici sami trebaju obratiti pažnju na obilježja i provjeriti da li tu mogu ostaviti automobil

[Google Maps: ALTA Shopping Center](#)

[Google Maps: Parking 24/7](#)

NAŠA PREPORUKA

Prvo provjerite parking Hotela Holiday. Ako nema slobodnih mjesta, najjednostavnije alternative su ALTA garaža ili Parking 24/7. Na javnim parking mjestima uvijek provjerite oznaku zone i upute za plaćanje. Cijene parkinga su informativne i mogu se promijeniti. Troškove parkinga učesnici snose sami.

NAPOMENA: BHIDAPA ne pokriva troškove parkinga niti troškove prijevoza; ove troškove učesnici plaćaju sami.

Ručak i prehrambene potrebe

Za sve učesnike je sva tri dana edukacije osiguran ručak i osvježanje u Mozaik startup studiju.

VAŽNO: ukoliko imate bilo kakve prehrambene restrikcije, alergije, intolerancije ili posebne prehrambene potrebe, obavezno nas o tome obavijestite unaprijed.

alergije i intolerancije na određene namirnice

vegetarijanska ili veganska ishrana

bezglutenska ili bezlaktozna ishrana

vjerske ili druge prehrambene restrikcije

MOLIMO VAS DA NAM JAVITE NA VRIJEME

Prehrambene restrikcije potrebno je prijaviti unaprijed, odmah po prijemu ovog info packa, jer ih na sam dan edukacije možda neće biti moguće adekvatno organizirati.

irma@masta.ba

Ako nemate posebne prehrambene zahtjeve, nije potrebno ništa dodatno potvrđivati.

Važni kontakti

Sačuvajte ove brojeve prije dolaska

Dželila Mulić Čorbo

Program / edukacija

+387 61 773 887

dzelila.mulic.corbo@bhidapa.ba

Adi Grebović

Logistika / smještaj / putovanje

+387 62 670 012

adi.grebovic@bhidapa.ba

Irma Bečar

Organizacija / podrška učesnicima / hrana / dolazak do mjesta edukacije

+387 61 796 074

irma@masta.ba

HITNI I KORISNI BROJEVI

Policija	122	Vatrogasci	123
Hitna pomoć	124	BIHAMK – pomoć na cesti	1282

Ako želite istražiti Sarajevo

Nekoliko prijedloga ako imate slobodnog vremena

1

Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine

Jedan od najvažnijih muzeja u BiH. Nalazi se praktično preko puta Hotela Holiday.

2 Baščaršija i Sebilj

Za kratku šetnju starim dijelom grada, od Ferhadije do Baščaršije.

3 Sarajevska Vijećnica

Jedna od najprepoznatljivijih građevina Sarajeva, na kraju Baščaršije.

4 Žuta tabija

Odličan izbor za panoramski pogled na grad; do nje vodi nešto strmija šetnja iz starog grada.

5 Latinska ćuprija

Historijska lokacija u centru grada, uz Miljacku.

Prije polaska

Kratka lista za provjeru

- ✓ Provjerite dnevnu satnicu i kliknite na link da pogledate finalnu agendu.
- ✓ Ponesite lični dokument. U četvrtak ostavite automobil kod hotela / na obližnjem parkingu i idite na edukaciju koja počinje u 11:00; check-in u Hotel Holiday je od 14:00 h.
- ✓ BHIDAPA pokriva dvije noći smještaja i dva doručka. Parking i prijevoz plaćate sami.
- ✓ Ne planirajte ići automobilom od hotela do Mozaik startup studija – preporučujemo šetnju, tramvaj ili taksi.
- ✓ Ako imate prehrambene restrikcije, alergije ili posebne prehrambene potrebe, obavezno ih unaprijed prijavite na irma@masta.ba.
- ✓ U subotu prije odlaska na edukaciju spakujte stvari i obavite check-out do 11:00; prtljag ostavite u automobilu ili na recepciji hotela.

Ugodan boravak u Sarajevu

Želimo vam ugodan boravak, uspješan rad i korisno iskustvo tokom obuke. Vidimo se u Mozaik startup studiju!

Specijalizirana obuka
Krizne intervencije
u zajednici

uz podršku

Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta

uz podršku

unicef

za svako dijete

u suradnji sa resornim
ministarstvima u BiH

